

HRVATSKI VOJNIK

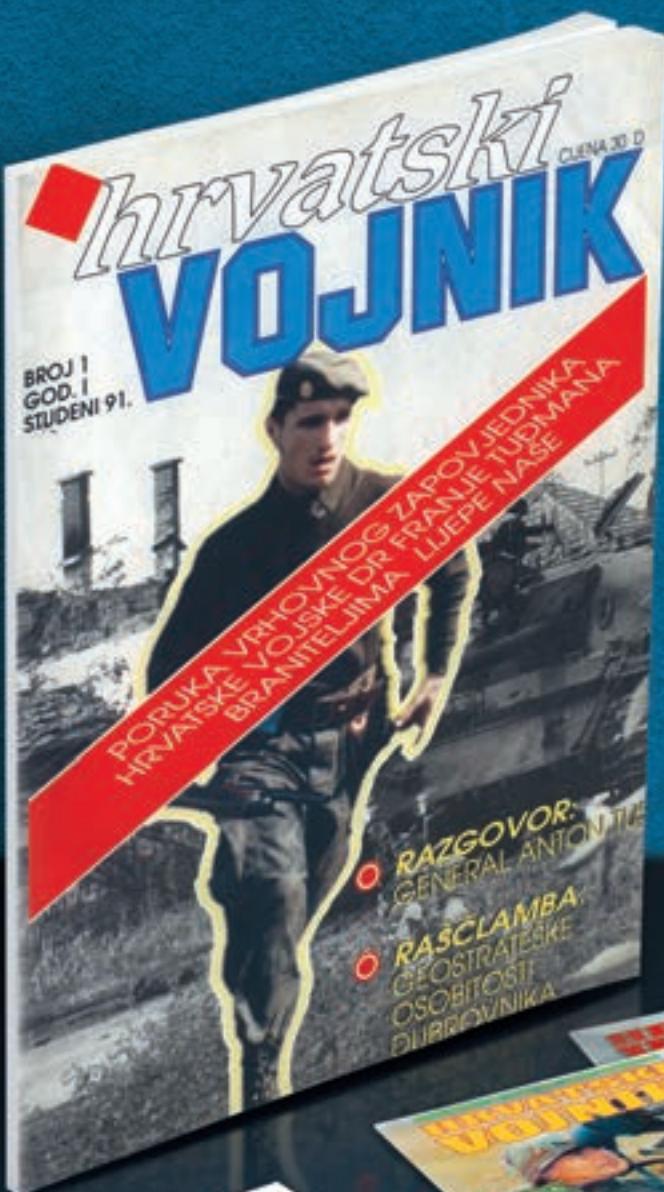
EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X

PRINTED IN CROATIA

0 4 8 1 1

20 GODINA
HRVATSKOG
VOJNIKA

1991. - 2011.

PRETPLATI SE NA HRVATSKI VOJNIK UŠTEDI I ODABERI DAR

Poštovani čitatelji!

U želji da vam budemo što dostupniji, a istodobno želeti nagraditi vašu vjernost, svima zaинтересiranim, dosadašnjim i budućim čitateljima koji se do **31. prosinca 2011.** odluče za godišnju pretplatu na časopis Hrvatski vojnik, darujemo naše proizvode po vašem izboru.

Hrvatski vojnik
ZA VAŠU VJERNOST DARUJEMO TRI DVD IZDANJA ILI TRI CD NASLOVA
ILI JEDNU OD KNJIGA MEĐU PONUDENIM NASLOVIMA:

KNJIGE:

Suvremeno oklopništvo
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Pozdrav iz Chaghcharana
Hrvatski vojnik u službi zajednice

FOTOMONOGRAFIJE:

Mirovna operacija CHAD
Vojska pobjednika

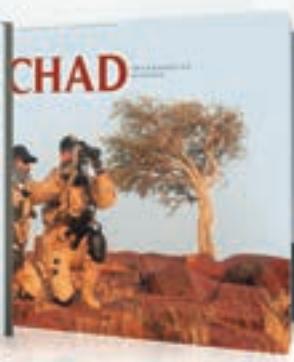
DVD IZDANJA:

Krila oluje
Zanimanje Vojni pas
Kadetski bal
Mirovna operacija CHAD
VRO Oluja - 5 minuta za sjećanje
Čuvari svjetskog mira

CD IZDANJA:

Simfonijski puhački orkestar OSRH i klapa HRM "Sv. Juraj" - Domovini s ljubavlju
Simfonijski puhački orkestar OSRH - Hrvatske koračnice
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

BROJ DAROVA JE
OGRANIČEN.
ODLUČI SE JOŠ DANAS!

Potrebno nam je dostaviti kopiju uplatnice za godišnju pretplatu s adresom na koju želite da se šalje Hrvatski vojnik i nazmakom za koju nagradu ste se odlučili na mail: hrvojnik@mohr.hr ili fax: 01/3784 322

Nagradu za vašu vjernost šaljemo poštom na vašu adresu.

Godišnja pretplata na Hrvatski vojnik je 280 kuna.

18

Preduputna obuka Škole vojne policije za misiju ISAF

Tijekom dva tjedna intenzivne obuke proradene su mnoge opće vojne teme. Od osnova rukovanja osobnim naoružanjem i bojnih gađanja, pa do konvoj operacija i postupaka vezanih s tom zadaćom, te teme usko vezane uz način rada u području Afganistana i samoj Školi VP-a. Pred svim je pripadnicima druga faza zajedničke preduputne obuke početkom 2012. koja će dati završnu sliku osposobljenosti pripadnika Škole

4

Javni mediji i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi

I ova RACVIAC-ova aktivnost poslužila je kao izvrsna platforma za dijalog i raspravu o ulozi javnih medija i važnosti suradnje sa sigurnosnim institucijama u zemlji

Dvadesetu obljetnicu slavimo skromno. Kako smo i počeli. No nije bitno. Uvijek smo bili i bit ćemo vam, poštovani čitatelji i pripadnici OSRH, na usluzi jer smo postojali i postojimo zbog vas

10

MORH i OSRH

- 7 NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a
Osmi hrvatski kontingent u misiji UNDOF
- 8 NOVOSTI IZ NATO-a
Posjet veleposlanika Hrastića pripadnicima 18. HRVCON-a u ISAF-u
- 14 ODJEL HVG-a
Kako je nastao film o HKoV-u
- laureatu na međunarodnoj sceni
- 16 NOVOSTI IZ OSRH-a
Posjet njemačkim oružanim snagama

VOJNA TEHNIKA

- 20 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE
- 22 VOJNA TEHNIKA
AHRLAC - moderni laki zrakoplov visokih mogućnosti
- 28 OSVAJANJE SVEMIRA
50 godina od Gagarinova leta u svemir (1961. - 2011.)

MAGAZIN

- 30 PODLISTAK - HRVATSKI KRALJEVI
Tko su Hrvati?
- 32 DOMOVINSKI RAT
Dokumentirani zapisi o neistinama protiv Hrvatske tijekom Domovinskog rata (VII. dio)
- 35 IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA
Prototip taktičke snajperske puške RT20

Javni mediji i sigurnost u

I ova RACVIAC-ova aktivnost poslužila je kao izvrsna platforma za dijalog i raspravu o ulozi javnih medija i važnosti suradnje sa sigurnosnim institucijama u zemlji

Kako surađuju novinari i službe koje se u obrambenim sustavima bave odnosima s javnošću, kako reagirati u kriznim situacijama i postulate kriznog komuniciranja primijeniti u stvarnoj situaciji, što učiniti da se novinari u krizna područja ne šalju nepripremljeni, bile su samo neke teme o kojima se raspravljalo tijekom dvodnev-

odnosi s javnošću u obrambenim sustavima na istoj strani. Obveza, ali i potreba službi za odnose s javnošću u ministarstvima jest da novinarima daju što više informacija, a novinara da ih profesionalno predstave javnosti. Javnost, pa samim time i mediji pokazuju veliko zanimanje za obrambene i sigurnosne sisteme. Odgovarajući dnevno na novinarske

upite, napominje Grošinić, ministarstvu obrane pruža se mogućnost da dnevno plasira javnosti informacije iz obrambenog sustava čime na medijskoj sceni obrambeni sustav dobiva mjesto koje zасlužuje. Pritom se mora voditi računa, istaknuli su, s druge strane, predstavnici svih javnih medijskih servisa zemalja sudionica seminara, da informacija uvijek mora biti istinita, jasna i brza.

Seminar su uvodnim riječima otvorili savjetnik Predsjednika RH za obranu Zlatko Gareljić te zamjenik direktora RACVIAC-a brigadir Željko Čepanec

Sigurnost novinara i kvalitetan izvještaj s terena

Naravno nove izazove i zahtjeve pred sve postavljaju posebno novi mediji koji ne trpe kašnjenje. Zna se dogoditi da se ponekad zbog toga, istaknuo je Dražen Korda, urednik vanjskopolitičkog programa HRT-a, izgubi dobra priča. Korda je podsjetio i na još neke elemente koji su nužni novinarima da bi mogli kvalitetno i sigurno obavljati svoj posao. Tu svakako treba izdvojiti redovita brifiranja novinara o području koji prate. Dvosmjerna komunikacija mediji - vojska jedina je baza za međusobno povjerenje.

na seminara "Javni mediji i sigurnost u Jugoistočnoj Europi" koji su organizirali RACVIAC i Hrvatska radio-televizija.

Na konferenciji su sudjelovali predstavnici javnih medijskih servisa, glasnogovornici i drugi djelatnici koji se bave odnosima s javnošću u ministarstvima obrane zemalja regije, ali i predstavnici Europske radiodifuzne unije, Europskog udruženja vojnih novinara, Organizacija za medije u jugoistočnoj Europi i drugi.

Dvosmjerna komunikacija temeljni uvjet za međusobno povjerenje

Kao svojevrstan zaključak ovog skupa može se izdvojiti, a istaknuo je to glasnogovornik i MORH-a Goran Grošinić, da su novinari i

JUGOISTOČNOJ EUROPPI

Jedno od posebno važnih područja koje je apostrofirano na ovom seminaru vezano je i uz pripremanje i obuku novinara za rad u kriznim područjima kao što je primjerice izvještavanje iz Afganistana i drugih ratom zahvaćenih zemalja. Na tu se temu posebno osvrnuo Boris Bergant, predsjednik odbora medijskog udruženja Jugoistočne Europe (SEEMO). Mnoge TV kuće, napomenuo je Bergant, u krizna područja šalju nepripremljene novinare i pritom ne preuzimaju nikakvu odgovornost što u svakom slučaju treba mijenjati. Treba napraviti sve, a u svrhu veće sigurnosti, da izvjestitelji koji izvještavaju iz kriznih žarišta budu što bolje izbrifirani i obučeni za reakciju u slučaju napada.

Upravo da bi odgovorila tim izazovima, a u svrhu podizanja sigurnosti ratnih izvjestitelja na što je moguće veću razinu, Hrvatska

Na konferenciji su sudjelovali predstavnici javnih medijskih servisa, glasnogovornici i drugi djelatnici koji se bave odnosima s javnošću u ministarstvima obrane zemalja regije

radio-televizija je u suradnji s Obučnim središtem za međunarodne vojne operacije do sada organizirala tri praktična tečaja na vojnim poligonima "Eugen Kvaternik" kod

Slunja i "Gakovo" u sklopu kojih su novinari izvjestitelji, snimatelji... dobili znanja i usavršili vještine koje će njihov rad na terenu učiniti što sigurnijim, jer izvještavanje iz ratnih područja pred suvremene televizije stavlja tešku zadaću koja uglavnom ima dva cilja: sigurnost osoblja i kvalitetni i pravodobni izvještaj s terena.

Prvi Tečaj za medijske izvjestitelje pro- veden je u studenome 2010. Teoretska predavanja i praktičan rad nude odličnu platformu za pripremu novinara za будуće izazove diljem svijeta. Provedeni tečajevi bili su dovoljni da se potvrdi potreba ovakve obuke. Benefit ovakvog oblika obuke prepoznat je i u regiji, što se moglo vidjeti i na ovom seminaru.

Nužnost kontinuirane edukacije osoba koje rade u odnosima s javnošću

Isto kao što je nužno dobro pripremiti i upoznati novinare s ponašanjem u kriznim žarištima, jednako tako je važno i kontinuirano obrazovanje i educiranje osoba koje se u MO i OS bave odnosima s javnošću. Prepoznato je to u svim zemljama regije. Tako je primjerice u Skopju 2005. osnovan Regionalni trening centar za komunikacije. Aktivnosti koje provodi imaju

Sudionici seminarata

**Novinari i odnosi s javnošću u obrambenim sustavima na isto su strani,
istaknuo je glasnogovornik MORH-a Goran Grošnić**

međunarodni karakter, i to ne samo kad su u pitanju polaznici nego i instruktori. Uz to što se koriste mogućnosti izobrazbe u Centru u Makedoniji, Služba za odnose s javnošću MORH-a razradila je i svoj integrirani model edukacije časnika za odnose s javnošću koji je predstavio pukovnik Dražen Jonjić, zamjenik načelnika Službe za odnose s javnošću MORH-a. U sklopu tog modela provodi se temeljni, napredni i tečaj kriznog komuniciranja. Uz to ima i dva specijalizirana modula i to modul odnosa s javnošću za zapovjednike HRVCON-a u operacijama i na Vojnodiplomatskoj školi, a edukacija iz ovog područja dio je i školskih programa na svim razinama izobrazbe na HVU.

Na skupu je istaknuto i da vojni novinari imaju istu odgovornost kao i civilni, a Europsko udruženje vojnih novinara (EMPA) predstavili su Roman Bric, potpredsjednik Udruženja i Vesna Pintarić, zamjenica glavnog urednika Hrvatskog vojnika. EMPA, istaknuto je, ima skroman godišnji proračun i financira se uglavnom od članarine, a u njezinu su članstvu 22 europske zemlje. Najvažnija događanja su godišnji kongresi na kojima vojni novinari razmjenjuju iskustva u radu, a dobra su prigoda, napomenula je Pintarić, i da zemlje domaćini promoviraju svoje oružane snage. Bric je istaknuo da su planovi da se više radi na djelotvornosti EMPA-e, usredotočenosti na nove članice iz regije te jačanju suradnje sa zemljama koje nisu njezine članice (Kanada, SAD, Australija...) kao i s NATO-om, EU-om i internacionalnom federacijom novinara.

U svrhu podizanja sigurnosti ratnih izvjestitelja na što je moguće veću razinu, Hrvatska radio-televizija je u suradnji s Obučnim središtem za međunarodne vojne operacije dosad organizirala tri praktična tečaja na vojnim poligonima "Eugen Kvaternik" kod Slunja i "Gakovo" u sklopu kojih su novinari izvjestitelji, snimatelji... dobili znanja i usavršili vještine koje će njihov rad na terenu učiniti što sigurnijim.

Krizno komuniciranje

Na ovakvim skupovima neizbjegna je tema o kriznom komuniciranju. Izazov je to za sve koji rade u obrambenom sustavu. Kriza se ne može planirati, ali odgovor na

Obveza, ali i potreba službi za odnose s javnošću u ministarstvima je da novinarima daju što više informacija, a novinara da ih profesionalno predstave javnosti. Javnost, pa samim time i mediji pokazuju veliko zanimanje za obrambene i sigurnosne sisteme. Ministarstvu obrane pruža se mogućnost da dnevno plasira javnosti informacije iz obrambenog sistema čime na medijskoj sceni obrambeni sistem dobiva mjesto koje i zaslužuje. Pritom se treba voditi računa da informacija uvijek mora biti istinita, jasna i brza.

nju može, bio bi svojevrstan zaključak. Iako zemlje imaju razrađene planove križnog komuniciranja i njihovi su postulati u teoriji vrlo jasni, koliko su doista djelotvorni vidi se tek u realnoj situaciji. Na seminaru su izneseni neki dobri, ali i loši primjeri iz prakse, a ono što se i ovdje nameće kao najvažnije jest što prije dati jasnu i istinu informaciju jer se tako najbolje gradi i produbljuje povjerenje obrambenih i sigurnosnih sustava, novinara i javnosti.

I ova RACVIAC-ova aktivnost, kao i brojne druge koje organizira, poslužila je kao izvrsna platforma za dijalog i raspravu, u ovom slučaju o ulozi javnih medija i važnosti suradnje sa sigurnosnim institucijama u zemlji, a s obzirom na pokazano zanimanje brigadir Željko Cepanec, zamjenik direktora RACVIAC-a, vjeruje da će se ovakvi skupovi na ovu temu organizirati i ubuduće. ■

Na skupu je istaknuto i da vojni novinari imaju istu odgovornost kao i civilni, a Europsko udruženje vojnih novinara (EMPA) predstavili su Roman Bric, potpredsjednik Udruženja i Vesna Pintarić, zamjenica glavnog urednika Hrvatskog vojnika

Osmi hrvatski kontingen u misiji UNDOF

U mirovnu misiju Ujedinjenih naroda (UNDOF) na Golanskoj visoravni, ovih je dana upućen prvi dio snaga 8. kontingenta Oružanih snaga RH. Iz te misije ovih dana vratio se i prvi dio snaga 7. kontingenta u RH. Osmi hrvatski kontingen u misiji UNDOF ima ukupno 93 pripadnika OSRH-a, a drugi dio kontingenta u misiju će biti upućen početkom prosinca kada je predviđen i povratak ostatka 7. kontingenta. Zapovjednik 8. HRVCON-a je bojnik Ivica Brajković. Misija UNDOF uspostavljena je Rezolucijom 350 Vijeća sigurnosti UN-a 31. svibnja 1974. Mandat mirovnih snaga UN-a na Golanskoj visoravni je održavanje primirja između Izraela i Sirije, nadziranje prekida neprijateljstava između izraelskih i sirijskih snaga te nadzor područja razdvajanja. Pripad-

nici OSRH-a na Golanskoj visoravni sudjeluju od lipnja 2008. Trenutačno u šest misija UN-a sudjeluje ukupno 128 pripadnika hrvatskih Oružanih snaga.

OJI

Planska konferencija za vježbu Immediate Response 2012

U Zapovjedništvu Hrvatske kopnene vojske 28. studenoga započela je Glavna planska konferencija za međunarodnu vojnu vježbu Immediate Response 2012. Sudionike konferencije na otvaranju je pozdravio zapovjednik HKoV-a general-bojnik Dragutin Repinc, koji je istaknuo važnost vojnih vježbi poput Immediate Response 2012 jer su one važne ne samo za uvježbavanje postrojbi za djelovanje u multinacionalnom okružju već i za razvijanje regionalne stabilnosti.

Vježba će se održati u lipnju 2012., a na njoj će sudjelovati pripadnici OS zemalja članica Američko-jadranske povelje (A-5): Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, SAD-a te Republike Slovenije i kao promatrači pripadnici OS Republike Srbije.

Organizatori i glavni nositelji vježbe su HKoV i Zapovjedništvo OS SAD-a za Europu (US EUCOM). Vježba će biti intergranska i održat će se na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik".

Na planskoj konferenciji sudjeluju predstavnici zemalja A-5 te predstavnici vojski Slovenije i Srbije. Osim planiranja, konferencija obuhvaća i rad po radnim skupinama te obilaske područja održavanja vježbe. Riječ je o drugoj u ciklusu triju istoimenih vježbi Immediate Response: prva je održana 2011., a treća će biti održana 2013. godine. Opseg vježbi svake je godine veći. Osim međunarodne vojne suradnje i razvoja interoperabilnosti, za širi kontekst vježbe bitan segment bit će humanitarno-vojna suradnja na području grada Slunja. Naime, osim objekata na poligonu "Eugen Kvaternik", u sklopu vježbe sudionici će obnoviti dio Osnovne škole "Slunj" što će omogućiti bolje uvjete života i rada.

OJI

7

BROJ 373 / 2. PROSINCA 2011.

**HRVATSKI
VJENNIK**

Novi vojni kapelan u MORH-u i GS OSRH-u

U Administrativnom sjedištu MORH-a i GS OSRH-a u vojarni "Croatia" u Zagrebu, u kapelici vojne kapelanijske sv. Antuna Padovanskog vojni biskup mons. Juraj Jezerinac uveo je 24. studenog u službu novog kapelana vojne kapelanijske Gospe Snježne fra Marka Medu. Dekretom vojnog ordinarija u RH, mons. Jurja Jezerinca, od 1. listopada razriješen je dužnosti dosadašnji vojni kapelan Ante Vukoja koji nakon višegodišnje službe u svojstvu vojnog kapelana ovim činom odlazi u mirovinu. Na početku misnog slavlja mons. Jezerinac je pozdravio izaslanika ministra obrane, državnog tajnika Željka Goršića, državnog tajnika Matu Rabotega, te načelnika GS OSRH general-pukovnika Dragu Lovrića kao i biskupskog vikara Vojnog ordinarijata Republike Austrije Wernera Freistettena.

U homiliji biskup je citirao jednog od začetnika ideje o ujedinjenju Evrope Roberta Schumana koji je često isticao da ako Evropa bude uza svoj ekonomski i materijalni razvoj zanemarila duhovni, bit će to pogubno za jedinstvo naroda i blagostanje obitelji i pojedinaca jer duhovno je temelj pojedinca i društva. Zahvalivši dosadašnjom vojnom kapelanu na njegovu dugogodišnjem ustrajnom radu, biskup je predstavio novog kapelana zaželjevši mu dobrodošlicu i ustrajnost u naviještanju evandeoskih istina. Na završetku euharistijskog slavlja nazočnima se obratio novoimenovani kapelan fra Marko Medo. On je zahvalio Bogu da može služiti Crkvi i narodu i ovim oblikom pastoralu.

Novoimenovani kapelan član je Provincije trećoredaca glagoljaša gdje je obnašao niz odgovornih dužnosti: od tajnika i gvardijana do odgojitelja bogoslova.

M.ČOSIĆ

Snimio Josip KOPP

Lana KUNIĆ, foto NATO

Posjet veleposlanika Hrastića pripadnicima 18. HRVCON-a u ISAF-u

U sklopu službenog posjeta Islamskoj Republici Afganistan pripadnike 18. kontingenta u misiji ISAF ovih dana posjetio je veleposlanik RH u Turskoj i nerezidentni veleposlanik u Afganistanu Dražen Hrastić.

Tom prigodom veleposlanik Hrastić susreo se s pripadnicima u Regionalnom zapovjedništvu Capital u Kabulu, gdje ga je primio zapovjednik 18. HRVCON-a brigadir Blaž Beretin, kao i s pripadnicima OSRH-a raspoređenim u Regionalnom zapovjedništvu Sjever u Mazar-e Sharifu. Tijekom službenog posjeta, 27. studenoga priređena je svečanost primopredaje novoizgrađene osnovne škole lokalnoj zajednici u Homaro Faroqu u Afganistanu, projekta koji je realiziran u sklopu razvojne pomoći Republike Hrvatske Islamskoj Republici Afganistan. Izgradnja ove škole u predgrađu Mazar-e-Sharifa na sjeveru Afganistana omogućena je na temelju inicijative Vlade Republike Hrvatske, a svrha projekta je omogućiti pristup osnovnom obrazovanju što većem broju djece u objektu koji raspolaze s pet učionica i drugim potrebnim prostorima, što će koristiti ukupno 250 djece iz Homara Faroqa i obližnjih afganistanskih sela. Svečanoj primopredaji osnovne škole, uz veleposlanika Hrastića, nazočio je i zamjenik zapovjednika 18. HRVCON-a u misiji ISAF brigadir Mario Sambolec, zamjenik civilnog predstavnika Pokrajinskog tima za obnovu u Feyzabadu Hrvoje Ćurić Hrvatinić, kao i pripadnici lokalne zajednice koji su izrazili zahvalnost Hrvatskoj i naglasili da će škola dati potpuno novu vrijednost u obrazovanju njihove djece.

Predsjednik Josipović primio admirala Lockleara

Admirala Samuela Lockleara, zapovjednika NATO-ova Združenog zapovjedništva snaga – Napulj, koji je prošloga tjedna boravio u Hrvatskoj u sklopu održavanja 15. konferencije načelnika glavnih stožera oružanih snaga zemalja A-5, primio je i hrvatski predsjednik Ivo

Josipović. Snage u Napulju odgovorne su za provođenje NATO-ovih operacija u regiji, točnije KFOR na Kosovu, operacije "Aktivni napor" na Bliskom istoku, operacije osposobljavanja u Iraku i Africi te završene operacije "Ujedinjeni zaštitnik" u Libiji.

Kako je priopćeno iz Predsjednikova ureda, teme sastanka bile su razmjena informacija o stanju u jugoistočnoj Europi te hrvatsko sudjelovanje u operacijama NATO saveza. Admiral Locklear iskoristio je priliku da bi pohvalio doprinos hrvatskih Oružanih snaga u operacijama u Afganistanu i na Kosovu. Izrazio je i zahvalnost na potpori operacije u Libiji te rekao da Hrvatska, kao članica NATO-a, ima važnu ulogu u razmjeni iskustava i stabilizaciji cijele regije.

Rusija želi nastavak dijaloga sa SAD-om i NATO-om o proturaketnom štitu

Pozdravljam odluku predsjednika Dmitrija Medvedeva da ne zatvori vrata pregovorima s NATO-om i Sjedinjenim Američkim Državama o proturaketnoj obrani. S druge strane, prijedlog o raspoređivanju naoružanja vrlo je razočaravajući i podsjeća na neka prošla vremena, izjavio je glavni tajnik Saveza Anders Fogh Rasmussen, na najavu Rusije da će razmjestiti svoje napadačko oružje u južnim i zapadnim dijelovima zemlje i usmjeriti ga prema američkom proturaketnom štitu u Europi. Taj scenarij predviđen je ako propadnu pregovori dviju zemalja o raketnoj obrani, potvrđio je prošloga tjedna ruski predsjednik Dmitrij Medvedev. Uz taj prijedlog postoji i još nekoliko mogućnosti, a među kojima se spominje razmještanje balističkih raketa Iskander u Kalinjinogradu. Predsjednik Rusije istaknuo je da ako te mjere ne budu dovoljne, Rusija će razmjestiti na zapadu i jugu zemlje sustave naprednog napadačkog oružja koje će biti usmjereno prema europskoj komponenti proturaketnog štita. Što se pak odnosi Rusije, SAD-a i NATO-a tiče, ruski je predsjednik istaknuo da ti odnosi na području proturaketne obrane imaju dugu i komplikiranu povijest. Naime, odluka američkog

predsjednika Baracka Obame za izgradnju sustava proturaketne obrane koja datira iz 2009. godine otvorila je put za sklanjanje važnog sporazuma Novi START. No, kako je objasnio Medvedev, nakon što je SAD počeo provoditi novi plan proturaketne obrane, a koji predviđa stvaranje sustava proturaketne obrane u fazama, to je u Rusiji izazvalo zabrinutost. "Oni samo ponavljaju da ti planovi nisu usmjereni protiv Rusije i da nema razloga za zabrinutost. To je stajalište izvršnih vlasti, ali zastupnici u nekim zemljama otvoreno govore da je taj cijeli sustav protiv Rusije", istaknuo je. Ipak, napomenuo je da Rusija i dalje želi nastavak dijaloga sa SAD-om i NATO-om o proturaketnom štitu te da još uvijek ima vremena za postizanje razumijevanja. "Otvoreni smo za dijalog i nadamo se razumnom i konstruktivnom pristupu naših zapadnih partnera", rekao je Medvedev. S druge strane iz Washingtona su stigle vijesti da odbijaju bilo kakve promjene u vezi uspostave proturaketnog štita NATO-a u Europi.

~~~~~

Pripadnici KFOR-a ozlijedjeni na Kosovu

U novim sukobima koji su se prošloga tjedna dogodili na Kosovu ozlijedeno je dvadesetak vojnika NATO-a. Naime, pripadnici KFOR-a ozlijedjeni su kada su pokušali ukloniti desetak cestovnih barikada koje su lokalni Srbi na sjeveru Kosova podigli protiv kosovskih vlasti. Tijekom incidenta lokalni su Srbi počeli gadati kamenjem pripadnike KFOR-a

koji u početku nisu reagirali na provokacije, no poslije su bili primorani odgovoriti suzavcem, palicama, ali i hicima upozorenja ispaljenim u zrak. Sukobi kosovskih Srba i KFOR-a na Kosovu dogodili su se dva dana nakon pregovora Srbije i Kosova u Bruxellesu pod posredništvom EU-a. Dvije strane nisu uspjele postići dogovor o granicama, a agencije javljaju da je nakon dvodnevnih pregovora postignut "mali napredak" u pogledu priznavanja sveučilišnih diploma i sudjelovanja Kosova u regionalnim inicijativama. Nastavak dijaloga najavljen je za kraj ovoga mjeseca.

~~~~~

Nova faza tranzicije u Afganistanu

Druga skupina afganistskih pokrajina, gradova i okruga predana je pod nadzor afganistskih snaga. Tu je vijest početkom tjedna potvrdio afganistski predsjednik Hamid Karzai, a prenio i glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen. On je kazao i da će tijekom idućih mjeseci afganistske snage sigurnosti postupno preuzimati odgovornost za sigurnost na još 18 područja. "To je va-

žan korak prema zajedničkom cilju Afganistana da njime upravljaju Afganistanci. Čestitam vlasti i narodu Afganistana na tome", rekao je Rasmussen. Prvi čovjek Saveza podsjetio je da, kada se uzme u obzir i prva faza tranzicije koja je počela u srpnju, to znači da će afganistske snage uskoro pružati sigurnosti za više od polovice afganistskog stanovništva. "Tranzicija je čvrsto na svom smjeru, a nosi je odlučnost afganistskog naroda dok je poduprta hrabrošću afganistskih nacionalnih snaga sigurnosti i ISAF-a", rekao je Rasmussen ističući da će Savez nastaviti pružati obuku te davati potporu afganistanskim snagama sigurnosti tijekom tranzicijskog procesa, a i nakon njega.

Znate li ...

da NATO pomaže Ukrajini u uništavanju nagomilanih zaliha lakog naoružanja.

20 godina HRVA

Dvadesetu obljetnicu slavimo skromno. Kako smo i počeli. No nije bitno. Uvijek smo bili i bit ćemo vam, poštovani čitatelji i pripadnici OSRH, na usluzi jer smo postojali i postojimo zbog vas

U godini kada većina postrojbi Oružanih snaga RH navršava dvadeset godina postojanja, tu vrijednu obljetnicu navršio je, poštovani čitatelji, vaš i naš časopis **Hrvatski vojnik**. S ponosom i uzdignute glave slavimo ovu vrijednu obljetnicu. Zato što smo počeli kao i vi, pripadnici Oružanih snaga, gotovo ni iz čega. Bez opreme, bez potrebnog iskustva, bez ičije pomoći. Prepušteni sami sebi i vlastitoj snalažljivosti. Ali oboružani željom da se borimo za istinu o svojoj zemlji, o vašim pothvatima, da pišemo o istini o razaranjima naših gradova, ali i o časnoj obrani svakog kutka naše domovine.

Golema je bila radost i naša i vaša kada je svjetlo dana ugledao prvi broj časopisa. Časopisa koji ste od prvog broja u rijetkim trenucima predaha rado čitali. Jer pisali smo o vama, svjedočili o vašim uspjesima. Vjerojatno bi, na žalost, dobar dio vaših uspjeha bio zaboravljen da ih upravo mi nismo zabilježili. To nam je uostalom bila i temeljna zadaća, sačuvati od zaborava sve što ste postigli. S ponosom smo s vama dijelili sve vaše uspjehе, s vama se radovali, ali i tugovali. Iako zemljopisno možda daleko, živjeli smo sa svakim od vas. U završnim pobjedonosnim akcijama s vama smo ulazili u oslobođena područja

TSKOG VOJNIKA

svjedočeći o radosti
što nam je domovina opet slobodna. Ali
osim tekstova o vama
i vašim uspjesima,
objavljivali smo stručne
tekstove iz kojih ste učili,
tekstove koji su se trgali iz
korica i rabilii kao nastavno
gradivo. Drugog niste imali.
Osluškujući vaše potrebe,
tekstovima smo artikulirali sve
teme koje su vas zanimali. Ne-
rijetko ste vi bili glavni inicijator
tema koje smo, na vaše i naše

Prvi broj časopisa *Hrvatski vojnik* na medijskom se tržištu pojavljuje u studenom 1991. godine u jeku najžešćih borbi za obranu domovine. Časopis je na početku izlazio kao polumjesečnik, newsmagazinskog formata, s omotnim stranicama u boji i na "kunstdruck" papiru dok je na preostalih 40 stranica tiskanog teksta na običnom novinskom roto-papiru po cijeni od tadašnjih 30 D krenuo iz hrvatske tiskare u Zagrebu u vlastitu bitku za prikazivanje istine o uspjesima hrvatskim branitelja, ali i donoseći na svojim stranicama tekstove o elementarnim vojnotehničkim znanjima.

Uz manje izmjene, povećanje broja stranica na kojima stručni tekstovi dobivaju sve više na važnosti, *Hrvatski vojnik* u tom formatu izlazi do svibnja 1995., kada se časopis profilira kao vojnostručni magazin koji izlazi mjesечно, dok reportaže s bojišta, ali i događaje važne za pripadnike Oružanih snaga donosi u tjednom izdanju informativno-edukativni časopis *Velebit*.

Velebit izlazi sve do lipnja 2000. kada ga zamjenjuje Obrana koja na mnogo kvalitetnijem papiru s četiri prve stranice u boji izlazi sve do 2004. godine.

U listopadu 2004., u nedostatku financijskih sredstava dolazi do spajanja vojnostručnog mjesecačnika *Hrvatski vojnik* i informativno-edukativnog tjednika *Obrane* koji od tada izlazi kao jedan časopis u tjednom formatu, na početku na 32, a poslije na 36 stranica u potpunosti u boji i kao takav izlazi sve do danas.

U prigodi izlaska prvog broja Hrvatskog vojnika tadašnji predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman je napisao:

Uobičajeno je u svijetu da vojna ministarstva, ili njihove institucije, izdaju glasila sa zadaćom razmatranja sveukupne problematike vojništva i obrane domovine. Takva potreba pojavila se danas i u nas, kad - radi obrane Hrvatske i njegove demokracije - radimo na ustrojstvu Hrvatske vojske, i to u posebno teškim ratnim okolnostima. To su i razlozi pokretanju "Hrvatskog vojnika". Njegova je bitna zadaća da bude promicatelj svijesti o postojanju i važnosti i hrvatske povijesti i sadašnjice bivstvovanja i hrvatske ratne i vojne vještine. Glasilo hrvatskog vojništva mora preuzeti ulogu proučavanja hrvatske ratne povijesti koje je u razdoblju jugoslavenskog zajedništva bilo zapostavljeni, omalovažavano, pače, potpuno porican, radi promicanja i odgoja i na toj sastavniči duhovnog bića hrvatskog naroda...

U istom broju tadašnji ministar obrane Gojko Šušak je istim povodom napisao:

"Hrvatski vojnik" još je jedan oblik naše borbe za autentični i istiniti prikaz rata protiv Hrvatske. Ovo je, dični hrvatski vojnici, vaše glasilo, to je još jedan napor da zaokružimo sliku o zajedničkoj nam borbi za suverenu i slobodnu Hrvatsku. Vojnik u Slavoniji mora znati što se događa na bojištima u Lici, Dalmaciji, na Baniji i ostalim dijelovima Hrvatske. Nakon rata, u slobodnoj, neovisnoj državi, "Hrvatski vojnik" bit će stručni tjednik koji će poduprijeti vojnu edukaciju"...

Hrvatski vojnik. Po svakom hrvatskom vojniku.

Vrijeme ponosa i slave danas je iza nas i svatko se okreuo novim obvezama i izazovima modernog doba koji mnogo ne zaostaju za onima iz Domovinskog rata. Mi smo spremno dočekali i ove izazove znajući da, kako za vrijeme rata tako i danas moramo svjedočiti o vašim postignućima. U tim nastojanjima uvijek smo davali sve od sebe želeći na najbolji mogući način sposobnosti OSRH prezentirati javnosti.

Gotovo nijedan važniji događaj nije prošao, bilo da je riječ o obljetnici, vježbi, konferenciji, seminaru ili sportskom događaju, a da djelatnici Odjela nisu izradili idejno rješenje plakata i akreditacija, gotovo pedeset samo u zadnjih pet godina. Osim toga objavljeno je više desetaka priručnika, kataloga, brošura, deplijana...

U želji da svoje Oružane snage promoviramo i izvan granica Hrvatske, u ožujku 2009.

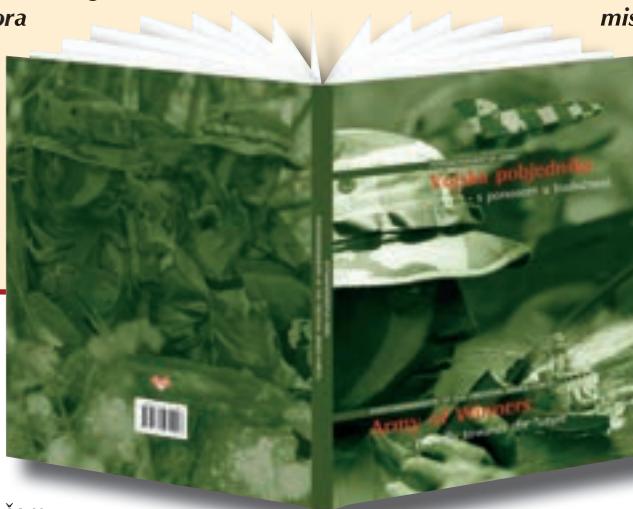
pokrenuli smo časopis CROMIL koji na engleskom jeziku izlazi na 48 stranica dva puta godišnje. Namjena je časopisa da se u svim mjesima i operacijama gdje se nalaze pripadnici hrvatskih Oružanih snaga, kolege iz stranih vojski bolje upoznaju s njihovim postignućima, kako na području hrvatske vojne industrije tako i bilateralnim ili multilateralnim aktivnostima u kojima sudjelujemo. Brojne povratne informacije koje smo dobili ne samo od naših pripadnika nego i od njihovih kolega iz drugih vojski govore da smo napravili odličan časopis koji se sadržajem i dizajnom može nositi s jednakim časopisima drugih vojski.

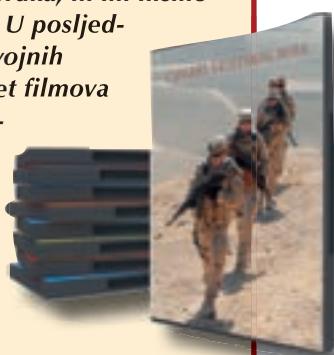
Desetak knjiga i fotomonografija koje smo izdali u zadnjih pet godina, od kojih je većina na hrvatskom i engleskom jeziku, dodatno su promovirale Oružane snage RH, ne samo u Hrvatskoj nego i izvan nje. Vrijedan je to pothvat, ne samo zbog dodatno učinjena napora djelatnika nego i zbog toga da se i na taj način predstave mogućnosti i uspjesi pripadnika Oružanih snaga. Knjige su, po pristupačnim

Nerijetko smo, nažlost, bili suočeni s činjenicom da smo više vrednovani izvan domovine nego u njoj. A odgovorno vam možemo reći da ni po čemu ne zaostajemo za sličnim časopisima drugih vojski. Štoviše!!!

Nismo željni stati samo na predstavljanju vas i vaših postrojbi unutar Hrvatske nego smo pokrenuli časopis CROMIL koji o vama svjedoči i izvan granica domovine. Da smo u tome uspjeli, svjedoče brojne povratne informacije i vas koji nas dostoјno predstavljate po cijelom svijetu, ali i vaših kolega iz drugih vojski s kojima djelite međunarodna iskustva. Brojne pohvale koje smo na razne načine dobili, bili su nam samo dodatni poticaj da idemo dalje, još jače, s još većim žarom unatoč

Kako video općenito u promociji zauzima sve važnije mjesto jer se na jednostavan i razumljiv način slikom može prikazati željena poruka, ni mi nismo željni zaostati na tom području. U posljednjih pet godina Odjel hrvatskih vojnih glasila proizveo je više od trideset filmova u kojima su prikazane sposobnosti i opremljenost pripadnika Oružanih snaga RH. Iako bez potrebnog iskustva na tom području, svake godine smo sudjelovali s nekim filmom na Međunarodnom festivalu vojno-dokumentarnog filma u Italiji gdje smo dobivali nagrade. Tako je petominutni spot o Oružanim snagama RH dobio prvu nagradu u kategoriji promidžbe, film o vojno-redarstvenoj operaciji Oluja dobio je posebnu nagradu međunarodnog stručnog suda, a najveće priznanje dosad dobili smo ove godine za film o Hrvatskoj kopnenoj vojsci koji je nastao u prigodi obilježavanja 20 godina kopnene vojske. Za taj film dobili smo jednu od tri glavne nagrade spomenutog festivala – plaketu predsjednika Talijanskog parlamenta.

cijenama, dostupne svim zainteresiranim pripadnicima u kantinama u većini vojarni. Evo još jedan podsjednik na neke objavljene naslove: Pozdrav iz Chaghcharana (dvojezična), 10. godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama (dvojezična), Mirovna misija Chad (dvojezična), Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira (dvojezična), Vojska pobjednika – s ponosom u budućnost (dvojezična), Hrvatski vojnik u službi zajednici (dvojezična), Obično o svetu, Suvremeno oklopništvo, Katalog Hrvatske vojne industrije (engleski)...

Jedan od iskoraka u radu Odjela hrvatskih vojnih glasila unatrag posljednjih pet godina su i audioizdanja publicirana u suradnji s klapom HRM-a "Sv. Juraj" i Simfonijskim puhačkim orkestrom OSRH-a. Dosad je izdano desetak audiozapisa od kojih ovdje spominjemo samo neke: Sa krša ovog glasi te zovu, Priče mora, Cvijet čežnje, Ruža crvena, Najbolje od klape, Domovini s ljubavlju, Hrvatske koračnice...

Jednako tako Odjel je izdao multimedijalni CD u kojem su dostupni svi relevantni podaci o MORH-u, OSRH-u, organizaciji, ustroju, povijesnom i razvojnom putu Oružanih snaga te sudjelovanju u mirovnim misijama s dodatkom video i fotogalerije.

svim zaprekama na koje smo nerijetko na tom putu nailazili.

Ovu obljetnicu slavimo skromno. Kako smo i počeli. No nije bitno. Uvijek smo bili i bit ćemo vam, poštovani čitatelji i pripadnici OSRH, na usluzi jer smo postojali i postojimo zbog vas.

Upravo stoga, da bismo vas još više i šire promovirali, osim putem časopisa željeli smo to učiniti i promidžbenim filmovima. Iako su naši videopokušaji počeli tehnički i materijalno vrlo skromno, danas s filmovima o vama i vašim dostignućima osvajamo nagrade i na međunarodnoj razini. Stoga vjerujemo da će i vas, kao što je i nas, razveseliti da smo upravo na 20. obljetnicu Hrvatskog vojnika, za posljednji naš filmski uradak o HKoV-u osvojili prestižnu nagradu na Međunarodnom festivalu vojno-dokumentarnog filma u Italiji. I nećemo tu stati. Bili ste nam uvijek jedini i najveći poticaj i inspiracija i tako će biti i ubuduće.

Brojne čestitke koje smo za ovu vrijednu obljetnicu primili od vas, poštovani čitatelji, svjedoče da ste znali i znate vrednovati ta naša nastojanja. Hvala vam još jednom! ■

KAKO JE NASTAO FILM O HRVATSKOJ KOPNENOJ VOJCI - laureatu na međunarodnoj

Idea o nastanku filma o Hrvatskoj kopnenoj vojci rodila se početkom godine u kojoj obilježavamo 20. godišnjicu Oružanih snaga RH. Misao vodilja bila je pokazati kako je Hrvatska vojska, stasala gotovo ni iz čega, izrasla u moderno opremljenu vojsku koja je danas i po obučenosti i po opremljenosti kadra rame uz rame sudjelovati u bilo kojoj zadaći s pripadnicima drugih vojski. Nakon brojnih sati snimanja i montiranja znali smo da imamo dobar film. A kvaliteta i jedinstvenost prepoznata je i na međunarodnoj razini...

Idea o nastanku filma o Hrvatskoj kopnenoj vojci, koji je na netom završenom Međunarodnom filmskom festivalu vojno-dokumentarnog filma u talijanskom gradu Braccianu pokraj Rima dobio prestižnu nagradu predsjednika Talijanskog parlamenta i polučio do sada najveći uspjeh filmske proizvodnje Odjela hrvatskih vojnih glasila Službe za odno-

Za potrebe filma u trajanju od petnaest minuta snimili smo više od osamdeset sati videomaterijala i rabili dvadesetak sati arhivskih snimaka. Snimanje je trajalo gotovo dva mjeseca na desetak lokacija na kopnu, moru i zraku. Snimali smo s četiri kamere, a za pojedine scene služili smo se Go Pro Action kamerom te fotoaparatom Canon DSLR koji omogućuje snimanje videa u Full HD formatu. Zahvaljujući specijalnim efektima koje smo u montaži rabili, kvaliteta filma podignuta je na još višu razinu. Sama montaža filma trajala je pedesetak sati.

se s javnošću i informiranje, rodila se početkom godine u kojoj obilježavamo 20. obljetnicu Oružanih snaga RH. Većeg povoda od ove vrijedne obljetnice nismo ni mogli imati. U povijesnim okvirima dvadeset godina nije mnogo, no posljednjih dvadeset godina moderne hrvatske države toliko je nabijeno povijesnim događajima da smo prebirući po njima došli do zaključka da nas ne čeka ni malo laka zadaća. Misao vodilja bila je pokazati kako je Hrvatska vojska, stasala gotovo ni iz čega, izrasla u moderno opremljenu vojsku koja je danas i po obučenosti i po opremljenosti kadra rame uz rame sudjelovati u bilo kojoj zadaći s pripadnicima drugih vojski. Prvo pitanje s kojim smo se suočili bilo je kako dvadeset godina sažeti u petnaestak minuta filma koji bi bio toliko zanimljiv i dinamičan da zadrži pozornost gledatelja od prve do zadnje minute. Odlučili smo se

KoV-u sceni

Film je ocjenom stručnog suda dobio nagradu predsjednika Talijanskog parlamenta zbog uporabe posebne videotehnike te odlično strukturiranih kadrova kojima je na jedinstven način demonstriran raspon modernih vojnih sposobnosti.

napraviti film u kojem nećemo imati nartora, znajući pritom da ćemo, kvalitetom i sadržajem snimaka, morati biti itekako "rječiti" i jasni.

Snimanje na desetak lokacija

Iskustvo sudjelovanja na prijašnjim filmskim festivalima na kojima smo bili, za razliku od ove godine, i gdje smo imali prigodu vidjeti kako to rade predstavnici drugih zemalja, pomoglo nam je u svim segmentima izrade filma – od scenarija, snimanja, montaže i režije.. Nakon izrade

knjige snimanja i odobrenog scenarija krenuli smo u snimanje. Od početka smo znali što želimo imati u finalnom proizvodu, a u pripadnicima HKoV-a iz svih postrojbi u kojima smo bili, imali smo izvrsne suradnike. Nakon podrobnih uputa i dogovora, bespogovorno su mnoge scene ponavljali po nekoliko puta, dok ne bismo bili zadovoljni.

Naravno, događalo se da bismo zbog loših vremenskih uvjeta morali odgoditi snimanje i tražiti nove termine, ali nakon

gotovo dva mjeseca imali smo snimljeno osamdesetak sati videomaterijala, dovoljno za izradu filma. Montaža je bila posebno zahtjevna, budući da smo rabili mnogo specijalnih efekata da bismo dinamičnost videa podigli na najvišu razinu. Dakako, glazbena podloga tražila je iznimno preciznu sinkronizaciju, budući da je u najvećem dijelu filma upravo glazbena podloga diktirala dinamiku videa. Nakon gotovo pedeset sati provedenih u montaži došli smo do finalnog proizvoda s kojim smo bili više nego zadovoljni.

Znali smo da imamo dobar film, ali s obzirom na iznimno jaku konkureniju na festivalu, iskreno, nismo očekivali tako vrijednu nagradu. Međunarodni stručni sud u čijem su sastavu redom priznati redatelji, prepoznali su kvalitetu filma i jednoglasno donijeli odluku o nagradi za hrvatski film.

Nagrada je priznanje i svim pripadnicima Hrvatske kopnene vojske koji su na najbolji način prikazali svoje vještine i obučenost te vrhunsko znanje u uporabi povjerene im opreme i tehnike i dodatno nam olakšali snimanje. Stoga im i ovim putem još jednom zahvaljujemo, jer ovo je zajednički uspjeh. Njihov i naš. ■

Posjet njemačkim oružanim snagama

Zamjenik načelnika Glavnog stožera OSRH-a za operacije kontraadmiral Ždenko Simić boravio je u trodnevnom uzvratnom posjetu Zapovjedništvu za operacije Oružanih snaga SR Njemačke u mjestu Geltow pokraj Postdama. Zapovjedništvo je smješteno u vojarni Henning von Tresckow koja nosi ime jednog vođe pokreta

otpora tijekom II. svjetskog rata. Zapovjednik Zapovjedništva za operacije general-pukovnik Reiner Glatz upoznao je kontraadmirala s ovlastima i područjem rada zapovjedništva te radom Operativnog središta. Admiral Simić također je posjetio Centar za borbenu obuku pješaštva u kojem se provodi obuka pripadnika njemačkih, ali i stranih oružanih snaga za operacije.

U njemačkom Ministarstvu obrane u Berlinu admirali Simić se susreo s načelnikom Uprave za vojnu politiku general-bojnikom Karlom Müllnerom te voditeljem Stožera za operacije kontraadmiralom Andreasom Krauseom.

OJI

Zapovjednik EUFOR-a u BiH održao predavanje na HVU

Zapovjednik EUFOR-a u Bosni i Hercegovini general-bojnik Bernhard Bair 23. je studenoga na Hrvatskom vojnem učilištu "Petar Zrinski" održao predavanje na temu: "EUFOR BiH (Operacija ALTHEA), iskustva i razvoj događanja u zadnje dvije godine".

Generala Bairu dočekao je obnašatelj dužnosti ravnatelja HVU-a brigadni general Slaven Zdilar. Predavanju su nazočili zapovjednici škola i načelnici odjela HVU-a, načelnici katedri i nastavnici Dekana.

nata kao i polaznici Ratne škole "Ban Josip Jelačić" i Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro". U svom predavanju general-bojnik Bair govorio je o aktualnoj situaciji u Bosni i Hercegovini kao i ulozi EUFOR-a u toj državi.

OJI HVU-a

Eskadrila austrijske Pilotske škole u Zemuniku

Deset pilota i dva zrakoplovna tehničara Pilotske škole austrijskog ratnog zrakoplovstva iz Zeltwega sa šest aviona Pilatus PC-7 sletjelo je 22. studenoga u vojarnu "Zemunik" u dvodnevni radni posjet Eskadrili aviona (EA) 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a. Posjet je nastavak uspješne dugogodišnje suradnje hrvatskih i austrijskih piloti, a ova je aktivnost iskorišćena za uvježbavanja posada EA u zadaćama presretanja ciljeva u zraku. Pošto su austrijski avioni ušli u hrvatski zračni prostor, presreli su ih piloti EA s Pilatusima PC-9M te ih pratili sve do slijetanja u vojarnu "Zemunik". Potporu u presretanju i zajedničkom letenju pružala je bojna Zračnog motrenja i navođenja (ZMIN) HRZ-a i PZO-a.

Uz razgovore i predavanja o segmentima organizacije i provedbe letačke obuke na pilotskoj razini, tehničko osoblje je također sudjelovalo u upoznavanju tehnike i načina opsluživanja austrijskog ratnog zrakoplovstva kao i u prihvatu i opsluživanju austrijske eskadre tijekom boravka u Hrvatskoj.

Austrijsku eskadru dočekao je zapovjednik EA bojnik Mario Pleša koji je izrazivši dobrodošlicu austrijskim kolegama naglasio da je ovo dobar put za nastavak dobrih odnosa dvaju zrakoplov-

stava, te nova mogućnost za dogovaranje zajedničkih aktivnosti u uvježbavanju i razmjeni iskustava u letačkoj obuci i školovanju vojnih piloti.

Zapovjednik Pilotske škole iz Zeltwega bojnik Alexander Köll zahvalio je hrvatskoj eskadri na dočeku u zračnom prostoru RH i nastavku suradnje hrvatskim pilotima. "Iskustvo zajedničkog leta s hrvatskim kolegama je posebno i iznimno, nas se dojmio doček u zraku nakon čega smo u njihovoj pratići doletjeli u Zemunik. Ovo je naše prvo zajedničko letenje i ustinu je bio poseban doživljaj za sve austrijske pilote", iznio je svoje dojmove odmah nakon slijetanja na pistu vojarne "Zemunik" bojnik Köll.

M. KARAČIĆ

Izložba "Paralela suprotstavljenog zajedništva"

"Paralela suprotstavljenog zajedništva" naziv je izložbe autora Marine Stoponja i Hrvoja Dumančića, koja je 22. studenoga otvorena u MORH-ovojo Galeriji "Zvonimir".

Umjetnici i prijatelji Marina i Hrvoje kažu o svojoj izložbi da je ovo priča o paraleli... izložbi... komparaciji. "Ovo je događaj, kao i odmjeravanje, odnosno zajedničko nadmetanje na teme koje

samo si sami zadali. Ovo je naša zajednička ideja suprotstavljanja, različitosti, jednakosti i prijateljstva", naglasili su autori prilikom otvaranja izložbe.

Iako vole različite materijale, za izradu svojih skulptura Marina preferira mramor i kamen, a Hrvoje broncu i terakotu; radovi koji nastaju vrlo često predstavljaju iste poruke. Tu se nazire ono što oboje umjetnika istražuje u svom doktorskom studiju posljednje dvije godine. Hrvoje, netradicionalnu koničku skulpturu - to je njegov osnovni motiv radova, a Marina drugačiju, novu korespondenciju umjetnika i konzumenta u galerijskom prostoru.

Marina Stoponja bavi se i proizvodnjkim dizajnom te dizajnom interijera i dosada je sudjelovala na mnogobrojnim međunarodnim izložbama. Ostvarila je desetak samostalnih javnih radova i organizirala isto toliko samostalnih izložbi.

Hrvoje Dumančić izlagao je na tridesetak skupnih i 17 samostalnih izložbi u zemlji i inozemstvu, a zajedno su sudjelovali na više od desetak iziranih izložbi. Izložba će biti otvorena do 6. prosinca i može se pogledati svakim radnim danom od 10 do 18 sati. Ulaz je slobodan.

S.MIOČIĆ

Suradnja HRM-a i Hrvatske olimpijske akademije u ronjenju

Hrvatska olimpijska akademija (HOA) tijekom studenog ospasobila je instruktore i voditelje ronjenja Hrvatske ratne mornarice za punjenje plinskih mješavina koje se rabe za ronjenje u velikim dubinama te s rukovanjem prijenosnom rekompresijskom komorom u slučaju pojave dekompreziske bolesti ronitelja. Provedena je obuka nastavak uspješne suradnje Odjela za obuku ronitelja Središta za obuku HRM-a i HOA. Cijenjeni stručnjaci HOA kao što je prof. Igor Glavnić - stručnjak iz područja tehničkog ronjenja, Damir Podnar - instruktor ronilačke asocijacije Professional Scuba School,

dr. Darko Kovačević – specijalist podvodne medicine, uvelike su pridonjili kvaliteti izvedbe ove iznimno zahtjevne obuke.

Tijekom obuke rabljenja je najsvremenija i najsofisticiranija oprema za miješanje tehničkih plinova za ronjenje, statički računalni mixer za trimix (Trimix MCU) i buster pumpa za pretakanje plinova.

Nakon usvajanja znanja iz kompleksne teorije, obuka je nastavljena u praktičnom dijelu gdje su polaznici punili boce raznim plinskim mješavinama, a zatim ronili u velikim morskim dubinama. Polaznici su posjetili Zavod za pomorsku medicinu

Zapovjedništva za potporu OSRH-a gdje su upoznati s radom velike rekompresijske komore da bi lakše svladali rukovanje prijenosnom rekompresijskom komorom u slučaju pojave rekompresijske bolesti ronitelja.

Završetkom tečaja 11 polaznika HRM-a obučeno je za punjenje plinskih mješavina za ronjenje s kojima se mogu izvoditi zahtjevne ronilačke zadaće u velikim dubinama, a 10 polaznika osposobljeno je za rukovanje prijenosnom rekompresijskom komorom za pružanje pomoći roniteljima. Civilno-vojna suradnja još jednom se pokazala bespjekom, a Hrvatska ratna mornarica uz pomoć Hrvatske olimpijske akademije dostigla je znanja, vještine i sposobnosti kakve imaju sve roniteljske postrojbe NATO zemalja.

MARINA MANDIĆ

pitanja učenika. Veliko zanimanje učenika privukla je i nazočnost braće Žugaj, poručnika Hrvatske vojske, reprezentativaca Hrvatske u hrvanju. Na kraju su djelatnici Središnjice, uz želju za brzo i potpuno ozdravljenje, učenicima predali adventski vijenac i prigodne darove.

BRANKO MILOŠ

Posjet učenicima na Pedijatrijskoj klinici KBC-a Rebro

Djelatnici Središnjice za upravljanje osobljem, predvođeni načelnikom Odjela za odabir i promidžbu brigadirom Vlodom Gruićem, posjetili su učenike koji se liječe na hematološkom i onkološkom odjelu Zavoda za pedijatriju KBC-a Rebro. Do ovog posjeta je došlo na poziv nastavnika i profesora Osnovne škole "Jordanovac". U toj je školi promidžbeni tim sastavljen od djelatnika Središnjice za upravljanje osobljem i pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva održao promidžbeno predavanje na temu "Postani vojni pilot", koje je dio promidžbene kampanje kojom se učenike sedmih i osmih razreda osnovnih škola upoznaje sa zanimanjem vojni pilot te o postupku prijave i školovanja.

Kako nastavnici razredne nastave i profesori predmetne nastave Osnovne škole "Jordanovac" također drže nastavu i djeci koja se nalaze na liječenju na Klinici za pedijatriju KBC-a Rebro, profesor Igor Ankon je predložio da se isto predavanje održi i učenicima koji su trenutačno na liječenju.

Budući da takvi učenici čine heterogenu skupinu od predškolske do srednjoškolske dobi te nastavu prate u specifičnim uvjetima, primajući infuziju, željeli su Oružane snage Republike Hrvatske predstaviti na ležeran i zanimljiv način, odustavši, ovaj put, od uobičajene prezentacije različitih modela njihove popune. Učenici su s posebnim zanimanjem pratili snimke koje su napravili piloti Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Spektakularni letovi naših MiG-ova, akrobacije pilota akrogrupe Krila Oluje, dojam moći koji ostavlja let transportnog zrakoplova, angažman kanadera i air tractora u protupožarnoj sezoni, kao i smjelost i pozvrvnost pilota helikoptera potaknuli su djecu na brojna pitanja. Natporučnik Bojan Bosnić, pilot Eskadrile višenamjenskih helikoptera, zorno i zanimljivo je objašnjavao manevre pilota u zraku i odgovarao na

20. godišnjica 116. brigade HV-a

Trodnevnom proslavom obilježena je 20. godišnjica 116. brigade HV-a. Tom su prigodom položeni vijenci za poginule branitelje kod središnjeg krša na groblju u Slivnom, Podgradini i Pločama te kod spomenika poginulim braniteljima u Pločama. Mise zadužnice služene su u crkvi svetog Stjepana u Opuzenu i crkvi Kraljice Neba i Zemlje u Pločama. Vijenci za poginule branitelje su položeni i kod spomenika na rivi u Metkoviću, a održan je i prigodni koncert u Gradskom kulturnom središtu u Metkoviću.

Središnja svečanost održana je u Metkoviću gdje je služena misa za poginule branitelje brigade u crkvi svetog Nikole Biskupa. Potom je održana svečana akademija u Gradskom kulturnom

središtu u Metkoviću gdje su se okupili nekadašnji pripadnici 116. brigade iz cijele Neretve, članovi obitelji poginulih branitelja, predstavnici neretvanskih općina i gradova i brojni uzvanici. Prigodnim riječima nazočnima su se obratili izaslanik Predsjednika RH brigadni general Mladen Fuzul, izaslanik predsjednice Vlade general-bojnik u mirovini Damir Krstičević, izaslanik Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti državni tajnik Zoran Komar, župan Dubrovačko-neretvanski Nikola Dobroslavić, gradonačelnik Metkovića Stipe Gabrić te general Nedeljko Obradović, prvi zapovjednik 116. brigade. U predvorju svečane dvorane svi nazočni mogli su razgledati izložbu naoružanja iz Domovinskog rata te ratne fotografije pripadnika 116. brigade. Predsjednik Republike Ivo Josipović odlikovao je 116. brigadu Redom Nikole Šubića Zrinskog.

Kroz brigadu je prošlo 6409 branitelja, od čega ih je 65 poginulo, a više stotina je ranjeno. Njegini pripadnici bili su iz neretvanskih gradova i općina i poznata je po nazivu "Neretvanski gusari". Brigada je sudjelovala u obrani doline Neretve i hrvatskog juga te u oslobođanju okupiranih dijelova juga Hrvatske.

u primarnoj zdravstvenoj zaštiti". Tečaj na kojem su polaznici vojno-medicinski djelatnici OSRH-a (lijecnici i medicinski tehničari) provodi se prvi put, u razinu tečaja temeljnog održavanja života, a planira se i napredni tečaj. O važnosti tečaja govor i podatak da ga bode lječnici i sestrinska komora. Polaznici, njih 24 nakon ovog tečaja aktivno će sudjelovati u sljedećoj obuci kao predavači i instruktori.

Tečaj je višeznačan, ima primarni i sekundarni cilj. Primarni je cilj održavanje medicinskih vještina, stjecanje dodatnih vještina i pružanje zdravstvene zaštite pripadnicima OSRH-a, dok je sekundarni provođenje tečaja i obuka obucavatelja.

Predavači su bili iz SzOIDL-a i KBC-a Split, a tehničku su potporu pružili djelatnici "Inel medicinske tehnike" i "Medtronica". Osim ovog tečaja u SzOIDL-u će se provoditi i tečaj obucavatelja prve pomoći, a već se provodi tečaj borbenog spasioca. Krajnji je cilj ovog tečaja "BATLS" (Battlefield Advanced Trauma Life Support) tj. tečaj naprednog zbrinjavanja ozlijedenih u borbenim uvjetima.

M. TRNOKOP

Osnosobljavanje za upravljanje vozilima HMMWV u Kabulu

Tijekom studenoga u Kabul Military Training centeru (KMTC) održan je tečaj na kojem su pripadnici 18. HRVCON-a iz Vojne policije, NEP-a i NCC-a osposobljeni za upravljanje i održavanje vozila HMMWV M1151. Tečaj je održan na vježbalištu KMTC-a u Kabulu, na cestovnom dijelu i na stazi za obuku vozača u terenskim uvjetima. Sudjelovalo je 11 polaznika, a proveden je pod pokroviteljstvom belgijskih, njemačkih i afghanistanskih oružanih snaga. Teoretski dio obuke i prezentaciju ustroja Kabul Military Training centra (KMTC) proveo je brigadir (OF-5) Najeebulah Mansoor (Afganistan), dok su praktični dio obuke proveli brigadir (OF-5) Claus Hahndel (Njemačka) i stožerni narednik (OR-8) Danny Baken (Belgija).

Z. LUCIĆ

Hitna stanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

U Središtu za obuku i doktrinu logistike, Zapovjedništva za potporu od 23. do 25. studenog proveden je tečaj "Hitna stanja

Tijekom dva tjedna intenzivne obuke prorađene su mnoge opće vojne teme. Od osnova rukovanja osobnim naoružanjem i bojnih gađanja, pa do konvoj operacija i postupaka vezanih s tom zadaćom, te teme usko vezane uz način rada u Afganistanu i samoj Školi VP-a. Pred svim je pripadnicima druga faza zajedničke preduputne obuke početkom 2012. koja će dati završnu sliku osposobljenosti pripadnika Škole

PREDUPUTNA OBUKA Škole vojne policije za misiju ISAF

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" od 15. do 27. studenog provedena je prva faza zajedničke multinacionalne obuke pripadnika šest zemalja davaljica snaga Škole vojne policije Afganistske nacionalne armije (ANA MP School). Uz pripadnike OSRH-a kao vodeće zemlje u školi, obuci su nazočili pripadnici oružanih snaga Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Slovenije.

Škola vojne policije je jedna od škola pod zapovijedanjem NATO-ove obučne misije u Afganistanu (NTM-A). Republika Hrvatska preuzeila je ulogu vodeće nacije i kao takva preuzela obvezu provedbe zajedničke preduputne obuke.

Tijekom dva tjedna intenzivne obuke prorađene su mnoge opće vojne teme. Od osnova rukovanja osobnim naoružanjem i bojnih gađanja, pa do konvoj operacija i postupaka vezanih s tom zadaćom, te teme usko vezane uz način rada u Afganistanu i samoj Školi VP-a. Svi sudionici obuke

upoznati su sa zadaćama koje ih očekuju nakon dolaska u područje operacija, sa specifičnostima pojedinih dužnosti unutar škole te s uvjetima života i rada u kampu u kojem se nalazi Škola. Posebna pozornost posvećena je C-IED-u i COIN koji je trenutačno na snazi u području operacija. Jedna od najvažnijih zadaća ove faze obuke bilo je međusobno upoznavanje svih pripadnika koji se upućuju u Afganistan. Razvoj tima i razmjena prijašnjih iskustava iz međunarodnih vojnih operacija svih zemalja sudionica obuke pokazali su se kao važan čimbenik u pripremi za odlazak. Zajednički rad pripadnika koji će provesti šest mjeseci zajedno u Afganistanu ojačao je međusobno povjerenje i stvorio osjećaj pripadnosti istoj postrojbi.

Pred svim pripadnicima je druga faza zajedničke preduputne obuke početkom 2012. koja će dati završnu sliku osposobljenosti pripadnika Škole i još više učvrstiti njihovu povezanost prije upućivanja u Afganistan. ■

JOSIP BRAJKOVIĆ, OS Bosne i Hercegovine

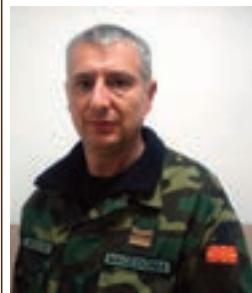
Ova obuka za nas pripadnike OS BiH bila je veoma važna jer smo na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" imali prigodu učiti i raditi s vrlo stručnim, iskusnim i provjerjenim vojniciima koji imaju iskustva iz područja Afganistana gdje ćemo biti upućeni u misiju. Ti iskusni vojnici zajedno će

ići s nama u misiju što će svima biti veoma korisno. Jedna od odlika ove obuke bilo je međusobno upoznavanje cijelokupnog osoblja koje će provesti

zajedno šest mjeseci u toj dalekoj zemlji. U provedbi obuke došlo je do razmjene iskustava svih zemalja sudionica, što je još jedna bitna odlika za našu misiju. U potpunosti sam siguran da će ova skupina, tj. mentorski tim uspješno provesti dodijeljenu zadaću i svaku drugu koja bude pred nama. Na kraju želim zahvaliti zemljii lideru, tj. OSRH, posebno Pukovniji VP-a na gostoprivrstvu i cijelokupnoj potpori tijekom ove obuke.

MARJANČO MITROVSKI, OS Republike Makedonije

U protekla dva tjedna imali smo mogućnost da na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" realiziramo zajedničku preduputnu obuku za upućivanje u misiju ISAF u Afganistanu, odnosno mentorski tim za Školu vojne policije Afganistske nacionalne armije. Zajedno s pripadnicima OS Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske i Slovenije realizirali smo obuku koja će nam omogućiti da kao jedan nastu-

pimo u predstojećoj rotaciji koja će biti upućena u Afganistan 2012. Za vrijeme obuke vladali su prijateljski odnosi, razmijenili smo iskustva, upoznali se sa zadaćama koje nam predstaje u Afganistanu i nadam se da ćemo sljedećom obukom u prvom mjesecu 2012. u Republici Hrvatskoj biti potpuno pripremljeni i da ćemo dostoјno predstavljati naše zemlje u Afganistanu.

DEJAN DŽIDIĆ, OSRH

U protekla dva tjedna provedena obuka u multinacionalnom sastavu kandidata za 4. MP School bila je odlična prilika za sve polaznike da se upoznaju sa svojim dužnostima i zadaćama u području operacije. Plan je obuke bio dobro koncipiran i prilagođen dužnostima i zadaćama koje nas očekuju u MP School. Tijekom praktičnog dijela obuke omogućen nam je rad u multinacionalnom sastavu, upoznavanje

naših mogućnosti kao kolektiva gdje je pokazana visoka razina profesionalnosti svih nacija. Predavači, a posebno instruktori su

proveli vrlo kvalitetnu obuku, upozorili na naše nedostatke koje moramo ukloniti u drugoj fazi obuke da bismo potpuno obučeni mogli uspješno provesti misiju. Smatram da je provedba obuke kompletne MP School u multinacionalnom sastavu odlična ideja jer nam omogućava međusobno upoznavanje i odradivanje procesa socijalizacije prije samog odlaska u misiju. Posebno zadovoljstvo je bilo raditi s gostima iz zemalja koje sudjeluju u MP School te im želim zahvaliti na suradnji i punom angažmanu tijekom cijelog obučnog razdoblja.

ALEŠ BERK, OS Republike Slovenije

Ospozobljavanje je bilo dinamično, zanimljivo i poučno. Instruktori su bili korektni i dostupni za davanje bilo kakvih informacija. Najbolji dio

osposobljavanja bio je gađanje oružjem u uporabi u OSRH. Imali smo priliku upoznati pripadnike oružanih snaga drugih zemalja te je i s te strane bilo vrlo zanimljivo. S veseljem očekujem i drugi dio preduputne obuke i daljnje osposobljavanje za predstojeću misiju.

ŽELJKO DEDIJER, OS Crne Gore

Obuka je bila sveobuhvatna i dinamična. Instruktori su bili na najvišoj razini i na kvalitetan način su nam prenijeli svoja znanja i iskustva. Mnoge teme su mi bile novina tako da mogu reći da sam dosta toga korisnog naučio.

ILIR FJOLLA, OS Republike Albanije

Želio bih izraziti zahvalnost osoblju OSRH na svoj pruženoj potpori i mogućnosti da sudjelujem na multinacionalnoj vojnopolicijskoj obuci u RH. Upravljanje ovakvom kompleksnom zadaćom je teška i impresivna zadaća.

S ova dva tjedna obuke bit će osposobljen za rad u ovakvom okruženju pod zapovijedanjem hrvatske Vojne policije. Smatram da će sa svojim timom moći

voditi i provoditi zadaće profesionalno i sa svim potrebnim znanjem nužnim za obuku i mentoriranje temeljnog dočasničkog tečaja ANA-e u Kabulu. Bilo mi je ugodno provesti ovo vrijeme s vama i zahvaljujem vam na vašem profesionalnom vođenju.

NOVI AUSTRALSKI OPHODNI BRODOVI

Australskoj kompaniji Austal dodijeljen je ugovor za projektiranje, gradnju i cjeloživotnu potporu osam novih ophodnih brodova klase Cape namijenjenih australskoj carini i službi granične zaštite (Customs and Border Protection Services - CBPS). Plovila će se graditi u brodogradilištu matične tvrtke u Hendersonu u Zapadnoj Australiji, pri čemu je početak gradnje prvog broda u klasi predviđen za veljaču 2012. Prema procjenama svih osam plovila trebalo bi ući u operativnu uporabu do kolovoza 2015. Dio ugovora o cjeloživotnoj potpori obuhvaća potpuni opseg usluga održavanja i ostalih potpornih usluga u razdoblju od najmanje osam godina od primopredaje plovila. Financijski uvjeti ugovora nisu objavljeni.

Dostupne specifikacije za brodove klase Cape uključuju duljinu od 57,8 m, brzinu 25+ čv, doplov veći od 4000 Nm te posadu od 18 članova. Temeljno naoružanje sastojat će se od četiriju strojnica kalibra 12,7 mm te topa kalibra 25 ili 30 mm.

Austal je također projektirao i izgradio osam brodova klase Bay također za potrebe CBPS-a, a koji su u operativnoj uporabi već 10 godina.

M. PTIĆ GRŽELJ

IZRAEL NUDI ITALIJI G550 CAEW

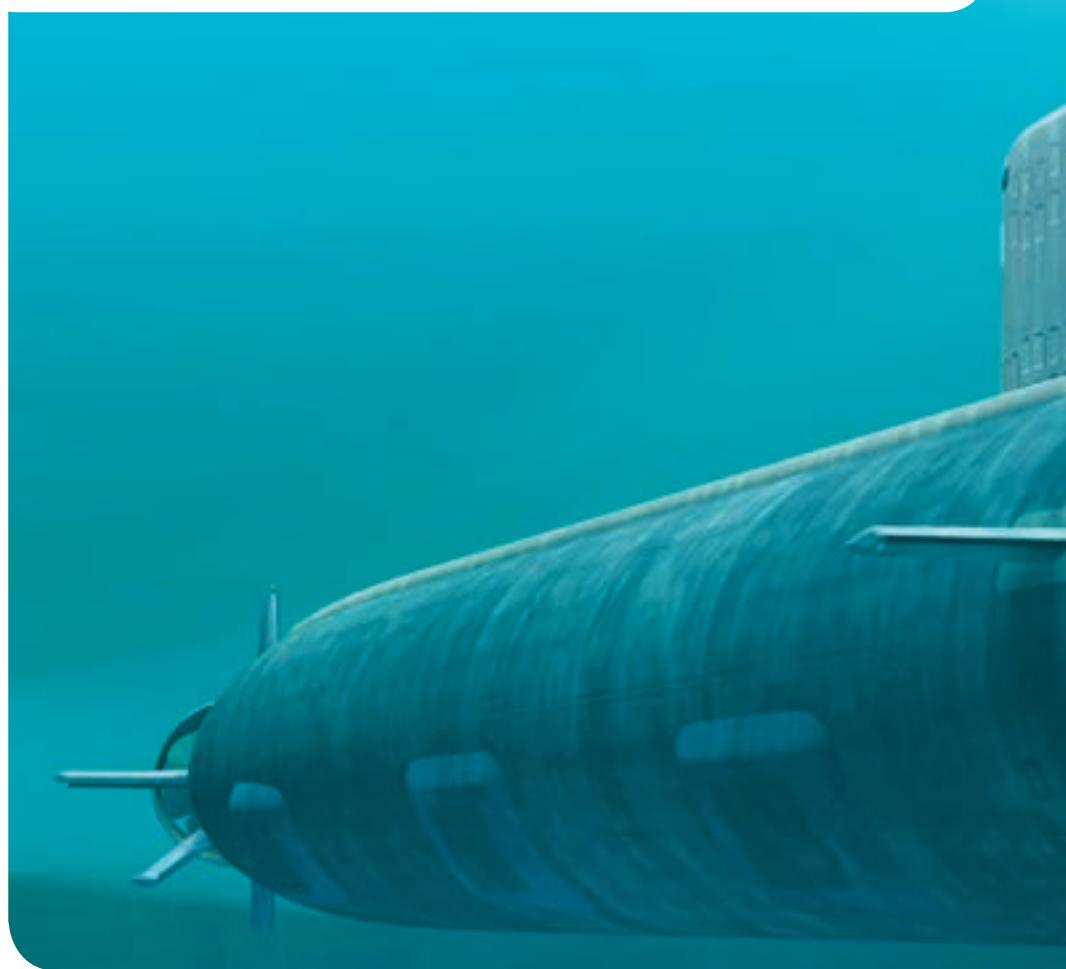
U sklopu jesenskog razmatranja širenja vojno-trgovinske razmjene i suradnje između Italije i Izraela, potkraj listopada je objavljeno da je izraelski proizvođač vojne tehnike tvrtka Israel Aerospace Industries spremna ponuditi Italiji četiri aviona Gulfstream G550 CAEW (Conformal Airborne Early Warning).

Riječ je o avionu namijenjenu za elektroničko djelovanje i izviđanje iz zraka koji pripada trećoj generaciji. Avion Gulfstream G550 CAEW je Israel Aerospace Industries razvio u suradnji s tvrtkom ELTA Systems Ltd, na bazi postojećeg poslovnog aviona Gulfstream G550, koji proizvodi američka tvrtka Gulfstream Aerospace. Napredni paket opreme za elektroničko djelovanje i izviđanje iz zraka razvila je tvrtka ELTA Systems Ltd, čiju su ugradnju,

uz brojne strukturalne preinake, obavile tvrtke Israel Aerospace Industries i Gulfstream Aerospace. Pogonsku skupinu na Gulfstreamu G550 čine dva motora Rolls-Royce BR710. Maksimalna brzina koju može postići iznosi 0,885 M, vrhunac leta je 16 320 m, a maksimalni dolet je veći od 4000 km. Uz zadaće elektroničkog djelovanja, izviđanja iz zraka odnosno prikupljanja podataka iz zraka, Gulfstream G550 CAEW se može rabiti i kao C2 (command, control) platforma.

I. SKENDEROVIC

RUSKO ZRAKOPLOVSTVO DOBIVA NOVE JAKOVE

Rusko ministarstvo obrane najavilo je da će potpisati ugovor s proizvođačem aviona Jakovljev o dostavi nove količine aviona za potrebe ratnog zrakoplovstva. Riječ je o 65 naprednih podzvučnih školsko-borbenih aviona Jak-130 (NATO oznake Mitten) koji bi trebali biti dostavljeni do kraja 2017. godine.

Školsko-borbeni avion Jak-130 je ruski avion nove generacije, proizvodna je inačica imala probni let 2009. dok je prvi (od ukupno do sad dvanaest) proizvodni primjerak

dostavljen 2010. godine. Jak-130 može simulirati performanse više suvremenih borbenih aviona, kako ruske tako i zapadne proizvodnje, a može se rabiti za naprednu i borbenu obuku vojnih pilota. Uz školovanje i trenažu vojnih pilota Jak-130 se može rabiti i kao laki borbeni avion za djelovanje po ciljevima u zraku i na zemlji, te na svojih devet podyjesnih točaka može ponijeti do 3000 kg bombi, nevođenih i vođenih projektila.

I. SKENDEROVIC

Foto: Max Bryansky

21

SMANJENA STRATEŠKA PODMORNICA?

Odjel podmorničkog ratovanja američke ratne mornarice (N87) objavio je 19. listopada da razmatra projekt kojim bi zamijenili balističke podmornice (SSBN) klase Ohio modificiranom inačicom jurišne podmornice klase Virginia. Rasprema podmornica klase Ohio predviđena je za sredinu 2020. te njihovim isključivanjem iz operativne uporabe ukupni podmornički napadni kapaciteti bit će smanjeni za više od 50 posto.

U svrhu znatnijeg smanjenja troškova razvoja i projektiranja nove klase podmornica, N87 predlaže umetanje pramčanog dijela trupa na platformu projekta podmor-

nica klase Virginia da bi se osigurao prostor za novi modul koji sadrži četiri vertikalne lansirne cijevi promjera 87 inča a kojim bi se zamijenilo postojećih 12 vertikalnih cijevi manjeg promjera namijenjenih projektilima Tomahawk. Novim vertikalnim cijevima omogućeno je lansiranje ne samo projektila Tomahawk već bilo kojeg drugog projektila u uporabi američke mornarice.

U međuvremenu, podmorničko brodogradilište Electric Boat kompanije General Electrics ugovorilo je dodatak ugovora o gradnji podmornica klase Virginia kojim se ugrađuje modul korisnosti smješten na krmenom dijelu podmornice za dodatne četiri vertikalne lansirne cijevi čime bi ukupan broj cijevi velikog promjera bio šest.

M. PTIĆ GRŽELJ

BRUJ 373 / 2. PROSINCA 2011.

HRVATSKI
VJENNIK

ŠKOLSKO-BORBENI AVION T-X

Na godišnjoj konvenciji udruženja Američkog ratnog zrakoplovstva (Air Force Association), koja je potkraj rujna održana u Washingtonu, jedan od najvećih američkih proizvođača zrakoplovne tehnike Boeing javnosti je predstavio rad na svom kandidatu za školsko-borbeni avion nove generacije kao zamjenu za T-38. Riječ je o avionu koji nosi oznaku T-X. Prema navodima Boeingova predstavljača, školsko-borbeni avion T-X se barem u ovoj fazi razvoja dobriim dijelom temelji na nekadašnjem prototipu borbenog aviona nove generacije Northrop-McDonnell Dou-

glas YF-23, odnosno može se reći da je to njegova umanjena inačica. Prototip borbenog aviona YF-23 svojedobno je bio protukandidat Lockheed Martinovu borbenom avionu YF-22, danas dobro

poznatom F-22 Raptoru. Jedna od prepoznatljivih odlika tadašnjeg YF-23 (i YF-22), a sada i budućeg školsko-borbenog aviona jest tzv. V - konfiguracija vertikalnih stabilizatora, koji su u cijelosti pomicni, čime se postižu bolje performanse aviona, a istodobno pomaže tzv. stealth odlikama aviona odnosno njegovoj malo manjoj radarskoj uočljivosti. Dužnosnici Boeinga ističu da se predstavljeni T-X temelji na njihovoj trenutačnoj viziji razvoja, ali da uskoro očekuju daljnje smjernice od Američkog ratnog zrakoplovstva.

I. SKENDEROVIC

RASPREMA 12 BORBENIH PLOVILA

Američka ratna mornarica tijekom 2013. i 2014. planira povući iz operativne uporabe te umiroviti devet krstarica klase Ticonderoga te tri desantna broda s dokom klase Whidbey Island zbog mjera štednje. Planom su označeni te imenovani brodovi namijenjeni raspremi, a u sljedećih deset godina namjerava se smanjiti potrošnja za 450 milijardi dolara. Glasnogovornik američke mornarice nije komentirao spomenute navode prije službene objave koja se očekuje početkom 2012.

Krstarice klase Ticonderoga koje 2013. očekuje rasprema su sljedeće: USS Normandy (CG 60), USS Anzio (CG 68), USS Vicksburg (CG 69) i USS Cape St George (CG 71) dok 2014. umirovljenje očekuju USS Cowpens (CG 63), USS Gettysburg (CG 64), USS Chosin (CG 65) te USS Hue City (CG 66). Svi devet borbenih plovila ušlo je u operativnu uporabu ratne mornarice u razdoblju 1989. i 1993. Desantni brodovi namijenjeni raspremi su USS Whidbey Island (LSD 41), USS

Fort McHenry (LSD 43) i USS Tortuga (LSD 46), a u operativnu uporabu ušli su između 1985. i 1990.

M. PTIĆ GRŽELJ

Tijekom ceremonije održane 22. rujna u vojnomornaričkoj bazi u Kielu, njemačka je ratna mornarica službeno primila svoju prvu seriju dalekometnog protubrodskog krstarećeg projektila RBS15 Mk3. Protubrodski projektili RBS15 Mk3 tvrtke Diehl temeljno su naoružanje njemačkih korveta

RBS15 MK3 ZA NJEMAČKU MORNARICU

klase Braunschweig, poznate i pod označkom K130. Posebnost je ovog njemačko-švedskog projektila u tome što omogućava precizan napad na kopnene ciljeve. Prvi naručitelji novog projektila su uz njemačku mornaricu i poljska mornarica koja njima oprema vrlo brze brodove klase Orkan. Dostava prvog projektila, odnosno prve serije započela je u ožujku 2011.

Dalekometni projektil namijenjen svim vremenskim uvjetima traži svoj cilj neposredno iznad površine vode na udaljenosti od 200 km. Putem programiranih

točaka puta, putanju projektila kao i visinu leta moguće je promijeniti nekoliko puta. RBS15 Mk3 je iznimno otporan na protumjere, osiguravajući visoku sposobnost prodora protiv zračne obrane s navođenim oružjem. Projektil Mk3 je modernizirana, odnosno poboljšana inačica Saabova projektila RBS15 Mk2 dokazanog u švedskoj ratnoj mornarici i drugim pomorskim snagama. Tvrte Diehl i Saab surađuju, kako u proizvodnji tako i u marketingu projektila RBS15 Mk3 od 2000. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

ZAŠTITNI SUSTAV KRAKEN

Foto: US Army

Američka kopnena vojska na poligonu White Sands Missile Range u saveznoj državi Novi Meksiko testira novi napredni sustav za zaštitu pod imenom Combat Outpost Surveillance and Force Protection System, skraćeno COSFPS, a vojnici su mu nadjenuli lakše pamtljiv nadimak Kraken. To je sustav koji kombinira radar, nadzorne kamere, autonomne senzore i daljinski upravljanje borbene sustave. Namjena Krakena je da, kao jedinstveni integrirani sustav koji skenira ugrađenim senzorima okolni teren, upozorava na uočenu prijetnju te omogućava borbeno djelovanje radi njezina neutraliziranja. Sve zasebne tehnologije integrirane su u Kraken kroz skalabilnu aplikaciju otvorene arhitekture Joint Force Protection Advanced Security System (JFPASS). Ta aplikacija omogućava integraciju, standardizaciju, združivanje podataka te automatizaciju. Kraken olakšava posao vojnicima i omogućava višu razinu situacijske svjesnosti. Sve se prikupljene informacije obrađuju i prikazuju na zaslonima u obliku zajedničke operativne slike. U Kraken je ugrađena sljedeća oprema: radar za otkrivanje zemaljskih ciljeva Elta Ground Master, autonomni senzori STS-1400 GSR, L3 AN/PRS-9 BAIS, pet senzora za otkrivanje paljbe "Shot Spotters". Za procjenu situacije i identifikaciju ugrađeno je 11 kamera koje pokrivaju 360 stupnjeva oko Krakena. Kamere su optičke i infracrvene te omogućavaju motrenje danju i noću u svim meteorološkim uvjetima. Dvije kamere, laserski daljinomjer i radar postavljeni su na okretni jarbol visok 10 metara.

M. PETROVIĆ

GRADNJA KORVETA TYPE 056

Gradnja nove klase korveta Type 056 namijenjenih kineskoj ratnoj mornarici trebala bi započeti 2012., najvjerojatnije u šangajskom brodogradilištu Hudong-Zhonghua Shipyard. Očekuje se da će nove korvete zamijeniti brze jurišne brodove (Fast Attack Craft - FAC) klase Type 037-II koji su smješteni u bazi u Hong Kongu.

U skladu s objavljenim fotografijama, duljina je trupa oko 108 m i istisnina oko 1900 t. Propulzijski sustav temeljit će se na dva dizelska motora, dvije osovine te dva vijka s promjenjivim usponom krila tzv. CPP (Controlable Pitch Propellers) te bočnim stabilizatorima. Temeljno naoružanje korveta sastojat će se od glavnog topa kalibra 76 mm, jednog 24-cijevnog protuzračnog

raketnog sustava malog dometa FL-3000 te lansera četiriju projektila brod-brod. Radar Type 344 bit će namijenjen upravljanju paljbom glavnog topa dok će sustav za nadziranje činiti jedan radar Type 362A namijenjen pretraživanju zraka i morske površine te dva I-band navigacijska radara. Na krmenom dijelu bit će smještena sletna paluba namijenjena helikopteru tipa Haitun Z-9. Osim što će zamijeniti brodove klase Type 037-II, izgledno je da će nove korvete također zamijeniti i 28 starih fregata klase Type 053. Prve dvije nove korvete trebale bi ući u operativnu uporabu kineske mornarice tijekom 2013. a godišnja proizvodnja bi se temeljila na četiri broda od ukupno 30 plovila koja bi bila dostavljena do 2020.

M. PTIĆ GRŽELJ

MAĐARSKOJ PONUĐENI HELIKOPTERI

Tijekom rujna je objavljeno da je američka vlada ponudila Mađarskoj određenu količinu lakih transportnih helikoptera. Riječ je o 30 lakih transportnih helikoptera UH/HH-1N koji su trenutačno u uporabi u američkom marinskom korpusu, ali bi uskoro trebali biti zamijenjeni helikopterima UH-1Y Venom. Mađarsko ministarstvo obrane je potvrdilo da je zaprimilo navedenu ponudu te da razmatraju moguću realizaciju. Helikopteri bi mogli biti dostavljeni Mađarskoj po niskoj jediničnoj cijeni, a razmatra se i mogućnost američke donacije u sklopu programa suradnje, odnosno pomoći Mađarskoj kao partnerskoj zemlji. U slučaju dostave helikoptera UH/HH-1N Mađarskoj, njihovo uvođenje u operativnu uporabu moglo bi biti realizirano tijekom 2013. godine.

Foto: USAF

I. SKENDEROVIC

AHRLAC je visok 4 m i raspona krila 12 m

Damir MIŠKOVIĆ

AHRLAC - MODERNI LAKI ZRA

Projekt AHRLAC ima veliki tržišni potencijal, a procjenjuje se da bi, ako uspješno krene, mogao uključenim tvrtkama osigurati dobru poslovnu budućnost i dopuniti blagajnu za oko pola milijarde američkih dolara. Sve se to dogada u vrijeme porasta opasnosti od terorizma, piratstva, nedopuštenih prelazaka državnih granica, klimatskih promjena te prirodnih katastrofa, što povećava zahtjeve za jeftinijim sustavima izviđanja i nadzora granice te borbenog patroliranja širokog spektra djelovanja. Nova kategorija zrakoplova AHRLAC uvelike će pružiti izazov dominaciji proizvođača sa Zapada, a najviše u području prodaje zbog planirane konkurentne cijene, smanjenih potreba logističke potpore i proširenih operativnih mogućnosti.

Sam razvojni projekt AHRLAC je zamišljen kao moderni laki izvidnički

zrakoplov visokih mogućnosti. Program je inicirala južnoafrička tvrtka Paramount Group u suradnji s tvrtkom Aerosud, koja je najveća zrakoplovna inženjerska tvrtka u Africi, a sve zbog iskazane potrebe za letjelicom koja bi djelovala uz kopnene snage s mogućnošću uporabe kompatibilnih sustava i oružja uz provedbu trajnog nadzora.

Ta bi letjelica osim toga trebala biti jef-tina, lagana za održavanja i u terenskim uvjetima te omogućiti jeftinu uporabu. Kao i svi moderni zrakoplovi, mora biti jednostavna za letenje i rasteretiti pilota od nepotrebnog posla te mu dati više vremena da se usredotoči na obavljanje temeljne zadaće koja može biti izviđanje, potraga, nadzor ili borbeno djelovanje.

Nakon kratkog razmatranja, procjene postojećih i budućih potrebe i dosa-

dašnjih načina drugih proizvođača u zadovoljenju tih potreba, došlo su do zaključka da u obzir ne dolazi helikopter zbog premalog polumjera djelovanja te male izdržljivosti. Besposadne letjelice također nisu ocijenjene pogodnim zbog svoje cijene koja je previsoka za pojedine vrste djelovanja kao što su mirovne operacije, a uz to se javlja i potreba za čimbenikom "čovjek" zbog pravodobne procjene situacije na terenu te brze reakcije. Zaključili su da je ono što bi se pokazalo kao najbolja opcija zapravo neka kombinacija modernog školskog aviona pokretanog turboproplerskim motorom, ali dodatno prilagođena da se postigne što veća borbena sposobnost i operativna djelotvornost.

Konfiguracija koja je zadovoljila potrebe naručitelja u procesu inženjersko-dizajnerske pripreme na kraju podsjeća

Južnoafrička zrakoplovna industrija, na čelu s tvrtkom Aerosud ulazi u novu eru poslovanja s projektom višefunkcijskog izvidničkog lakog aviona. To je prvi put u afričkoj povijesti da samostalno projektiraju i proizvode zrakoplov

KOPLOV VISOKIH MOGUĆNOSTI

na kombinaciju izvidničko-jurišnog helikoptera i besposadne letjelice većih dimenzija. Razvojni tim Paramount Groupa i Aerosuda letjelici daje ime AHRLAC (što je akronim od Advanced High-performance Reconnaissance and Surveillance Aircraft) odnosno napredni izvidničko-nadzorni zrakoplov.

To je visokokrilac dvosjed s težišnom točkom pomaknutom naprijed te dva repna stabilizatora koji su ugrađeni u krila, a ne u trup aviona. Središnja je gondola pojačana da bi podnijel teret posade koja je smještena u prednjem dijelu letjelice u helikopterskom stilu, a motor se nalazi otraga.

S obzirom na to da je cijela pilot-ska kabina ostakljena, u usporedbi sa školskim zrakoplovima kao npr. Hawker Beechcraft AT-6 ili Embraer Super Tucano, pruža posadi bolji pregled (slično

helikopteru), neometan konstrukcijom motora (elisa, nosač motora...) ili krilom. AHRLAC ima mogućnost ugradbe topa kalibra 20 mm ili odgovarajuće strojnice u lijevom donjem nosnom predjelu

Taktičko-tehnički podaci

Proizvođač: Aerosud/Paramount

Posada: dva člana/izbacivo sjedalo Martin Baker Mk16

Planirani prvi let: 2012.

Planirani ulazak u operativnu uporabu: 2013.

Duljina: 10,5 m

Visina: 4 m

Raspon krila: 12 m

Najveća poletna težina: 3800 kg

Duljina potrebna za polijetanje: 550 m [s maks. opterećenjem]

Motor: PT6-A-66 (950 KS)

Najveća brzina: oko 500 km/h

trupa sa spremnikom bojnog kompleta smještenim iza pilotske kabine. Sustav za toplinsko snimanje i kupola s laserskim označivačem ciljeva se nalazi ispod drugog pilotskog sjedala. Prostor je kabine dovoljno velik za smještaj dva pilota koji će sjediti na izbacivim sjedištima, Martin-Baker Mk 16. Premda na prvi pogled izgleda manji, zrakoplov je po veličini u klasi sa Super Tucanom i AT-6. S maksimalnom težinom polijetanja od 3800 kg, motorom Pratt & Whitney od 950 KS i maksimalnom brzinom 272 čvora odnosno 500 km/h, vidljiva je veća snaga u odnosu na zrakoplove iz te klase. Zahvaljujući većem rasponu krila (12 m), daje bolje rezultate pri polijetanju i duže vrijeme jedrenja u režimu leta bez motora.

Pri punom opterećenju, najveća nosivost je 800 kg, duljina potrebna za po-

AHRLAC je dvosjed, proizvod tvrtke Aerosud u suradnji s Paramount Group

ljetanje 550 m, a maksimalno trajanje leta oko sedam sati. Kao i kod ostalih lakih jurišnih aviona, javlja se problem slabe zaštite od pješačkog naoružanja sa zemlje. Ispušne cijevi motora PT6 postavljene su u položaj tzv. mišje uši, a obložene su aerodinamičkom oblogom radi bolje aerodinamičnosti i smanjenja infracrvenog traga. Bit će opremljen sa šest potkrilnih točaka od kojih su dvije mokrog tipa, za nošenje dopunskih spremnika goriva. Iz zrakoplovne dokumentacije se vidi da je AHRLAC naoružan laserski navođenim raketama zrak-zemlja Denel Dynamics Mokopa kao i bombarderskim naoružanjem te nevođenim raketama kalibra 70 mm smještenim u lansere koji su podvezeni na potkrilne nosače.

Za misije posebnih zahtjeva kao npr. iznad vodenih površina, rabi kupolu

koja se nalazi ispod druge kabine, a sadrži: termalnu FLIR kameru, SAR radar, ELINT (electronic signals intelligence - oprema za električno izviđanje) i COMINT ("pametni" sustav komunikacije). Paramount čeka da projekt uđe u završnu fazu da bi ga izložili pogledu javnosti. Letenje AHRLAC-om je planirano sredinom 2012. godine, a prvo izlaganje trebalo bi biti u rujnu 2012. na afričkom aeromitingu (Africa Aerospace & Defence Show). Ulazak u operativnu uporabu planiran je sredinom 2013. godine

Ti optimistični planovi nalaze uporište u uspješnosti tvrtke u dosadašnjim projektima. Ispitivanja aerodinamike aviona u aerodinamičkom zračnom tunelu su privredna kraju, a Paramount-Aerosudov tim je proveo više od 100 sati testnog letenja na umanjenom modelu

zrakoplova. Radovi na pilotskoj kabini su također pri kraju, a kabina sadrži i moderni sustav HOTAS. Zrakoplov je usmjeren na vojna i paravojna tržišta. Bez obzira na tržište, projekt će biti potpuno u sklopu standarda civilnog zrakoplovstva, na temelju čega će Paramount zatražiti izdavanje civilnih certifikata što u konačnici omogućava legalno sudjelovanje u misijama osiguranja i nadzora. U vojnem dijelu proizvodnje, predviđa se proizvodnja u rasponu od školskog do borbenog aviona s mogućnošću osiguranja zračnog prostora iznad vodenih površina.

Paramount Group i Aerosud

Paramount Group je skupina tvrtki koje posluju u međunarodnim mirovnim operacijama te obrani i industriji vezanoj s unutarnjom sigurnosti zemlje, a osnovana je 1994. godine. Klijenti su vlade i vladine agencije diljem svijeta, a ujedno su i glavni ugovaratelj i izvođač radova s opcijama ključ u ruke. Imaju partnera u najvećim i najpriznatijim svjetskim organizacijama iz sustava globalne obrane. Jedna grana poslovanja uključuje bivši južnofački borbeni zrakoplov Dassault Mirage F1AZ. Preko tvrtke Aerosud, Paramount obnavlja i dograđuje taj izvorno francuski borbeni zrakoplov te ga dostavlja u Republiku Kongo i Gabon, u paketu s obukom, održavanjem i kompletom pričuvnih

Motor Pratt & Whitney PT6A

Motor PT6A

Pratt & Whitney PT6A je turbopropelerski motor koji se proizvodi za razne inačice zrakoplova različitih namjena, s rasponom od 500 do 2000 KS. Ova se obitelj motora nalazi u vrhu svjetske klase tog tipa, a ujedno je i najuspješniji proizvod tvrtke Pratt & Whitney. Inovativnim aerodinamičkim oblicima i materijalima dobiveno je mnogo više snage bez povećanja gabarita motora. Dodatno je smanjena emisija štetnih plinova i produljen je interval servisa tehničkog održavanja. Dostupan je u više od 65 modela pružajući mogućnost dodatne prilagodbe za pojedinačne potrebe. Trenutačno pokreće više od 6500 letjelica u više od 170 zemalja diljem svijeta, a od početka proizvodnje 1960., iz pogona je izšlo više od 36 000 motora, koji su naletili više od 300 milijuna sati.

Borbena inačica za pustinjske terene

dijelova. Najviše sudjeluje u poslovima vezanim s mirovnim operacijama opremajući snage pod zapovjedništvom UN-a i AU-a (Afričke unije), a uglavnom iz afričkih država, jer tim snagama često nedostaje opreme i logistike za provedbu zadaća izvan svoje matične zemlje. Princip isplativosti je taj da Paramount osigurava financiranje nove opreme, a za to dobiva naknadu od UN-a i AU-a.

Aerosud zapošljava inženjere koji su imali vodeću ulogu u projektiranju jurišnog helikoptera Denel Rooivalk za borbenu potporu te modernizaciji aviona Mirage F1 i Mirage III temeljenoj na ruskom motoru SMR95. Tvrтka je danas glavni dobavljač dijelova za koncerne Airbus i Boeing kao i za mnoge inačice jurišnih aviona i helikoptera. ■

Velika staklena površina kabine i uzdignuto drugo sjedalo omogućavaju odličan pregled članovima posade

AHRLAC je visokokrilac dvosjed s težišmom točkom pomaknutom naprijed te dva repna stabilizatora koji su ugrađeni u krila, a ne u trup aviona. Središnja je gondola pojačana da bi podnijela teret posade koja je smještena u prednjem dijelu letjelice u helikopterskom stilu, a motor se nalazi otraga.

S obzirom na to da je cijela pilotska kabina ostakljena, u usporedbi sa školskim zrakoplovima kao što je npr. Hawker Beechcraft AT-6 ili Embraer Super Tucano, pruža posadi bolji pregled (slično helikopteru), neometan konstrukcijom motora (elisa, nosač motora...) ili krilom. AHRLAC ima mogućnost ugradbe topa kalibra 20 mm ili odgovarajuće strojnica u lijevom donjem nosnom predjelu trupa sa spremnikom bojnog kompleta smještenim iza pilotske kabine. Sustav za toplinsko snimanje i kupola s laserskim označivačem ciljeva nalazi se ispod drugog pilotskog sjedala.

Danijel Vuković

Dana 12. travnja 1961. "kazaljka je stala" – prvi je čovjek uspješno zakoračio u svemir! Prvi astronaut Jurij Aleksejevič Gagarin u svemiru je proveo 108 minuta i sletio u blizini Saratova

50 GODINA OD GAGARINOVA LETA U SVEMIR (1961. - 2011.)

Foto: Danijel VUKOVIĆ

U kabini svemirskog broda *Vostok 1*

Gagarin je jedanput obletio Zemlju u njenoj orbiti. Ovaj je događaj nesumnjivo dokazao i još više pridonio dalnjem zanosu u ostvarivanju budućih zrakoplovnih i svemirskih projekata. Ove se godine u Ruskoj Federaciji obilježava 50. godišnjica Gagarinova leta u svemir, a na sam dan 12. travnja se obilježava Dan astronautike. Ovaj se praznik obilježava na ruskom tlu od 1962. godine, a od ove godine, u skladu s odlukom Opće skupštine Ujedinjenih naroda, 12. travnja se obilježava i kao Međunarodni dan čovjekova leta u svemir.

Ruski svemirski program

Vrijeme u kojem je započela svemirska utrka bilo je snažno protkano odnosom tadašnjeg SSSR-a i SAD-a kao dviju

velesila, tj. Hladni rat se nalazio u svom vrhuncu. Tadašnja politička elita SSSR-a je shvatila sve prednosti i važnost dominiranja svemirskim prostorom te su u skladu s time izdvajana znatna sredstva za razvoj svemirskog programa. U tom razdoblju stasala je zlatna generacija ruskih inženjera na području konstrukcije, aerodinamike, mehanike leta i pogona svemirskih letjelica. Niz godina uoči prvog leta s ljudskom posadom, provodili su se brojni letovi s kapsulama u kojima su se nalazili živi organizmi poput raznih vrsti biljaka i životinja, tj. pasa. Belka, Strelka, Laika itd. imena su prvih astronauta čije je lansiranje imalo svrhu istraživanja utjecaja svemira, brzine i raznih sila na živi organizam. Nakon pouzdanih rezultata, uslijedio je i prvi let s ljudskom posadom koja

je potvrdila stajališta o psihofiziološkim učincima koji se javljaju tijekom izloženosti ljudskog organizma u akceleriranom sustavu u uvjetima bestežinskog stanja. Stoga je već 6. kolovoza 1961. lansirana letjelica *Vostok 2* s astronautom Germanom Titovom koji je 17 puta obletio Zemljinu orbitu i proveo više od 24 sata u svemiru. Inače, Titov je s 26 godina bio i za sada ostao najmlađi astronaut u povijesti.

Uspješnim prvim lansiranjem čovjeka u svemir, tadašnji SSSR je dobio novog živućeg nacionalnog heroja. Za novom legendom zrakoplovstva veliko zanimanje je vladalo i izvan SSSR-a te je njegova popularnost bila globalnih razmjera. Gagarina su u to doba krasili epiteti najbržeg i najpoznatijeg čovjeka na svijetu, prvi koji je video Zemlju

odozgo. S takvim statusom krenuo je u svjetsku turneju tijekom koje je promovirao uspješnost sovjetskoga svemirskog programa. Svemir kao strateški prostor za nadzor Zemlje, pružao je nesagledive mogućnosti te je bilo vrlo važno pokazati svoju prisutnost i vlast nad njim. Na vidiku se jasno nazirala nova, svemirska utrka dviju velesila.

Zvjezdani Grad s Gagarinovim imenom

Nakon svjetske turneje, Gagarin se vratio u Zvjezdani Grad gdje je radio na projektima svemirskih (orbitalnih) letjelica za višekratnu uporabu te na školovanju i obuci budućih astronauta.

Zanimljivo je spomenuti da su novinari bili povremeni gosti Zvjezdanog Grada, tj. svaki put kada bi se sovjetskoj i svjetskoj javnosti trebalo obratiti nakon određenih revolucionarnih pothvata. Pritom su se rabile posebne metode dezorientiranja

u prostoru da novinari ne bi saznali gdje se grad zapravo nalazi. Unutar samog grada bilo je dopušteno snimanje na određenim mjestima i intervjuji s astronautima, pa je tako i široka javnost znala da taj grad negdje postoji, ali gdje je točno zapravo, znali su samo rijetki.

Stanovnici i zaposlenici bili su jedini svjedoci njegova postojanja jer je grad bio tajni objekt vojnog zrakoplovstva i nije bio ucrtan ni na jednoj karti bivšeg SSSR-a. Tako je formirano svojevrsno područje u teritorijalnom ("grad nije postao") i u ekonomskom smislu (njegovi stanovnici su živjeli bolje od ostalog ruskog stanovništva, unatoč vladajućoj ideologiji komunističke jednakosti).

Središnji je objekt Centra za obuku astronauta hidrodinamički laboratorij u sklopu kojega se nalazi veliki bazen dubine 12 m. U bazenu se nalazi dizalica za podizanje platforme, odnosno spuštanje objekta na dubinu za čiji rad se astronauti obučavaju. Obuku u hidrodinamičkom laboratoriju prošao je i prvi komercijalni svemirski putnik - turist Dennis Tito. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

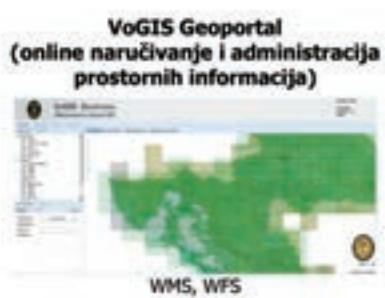
Vojni geoinformacijski sustav – VoGIS – sustav uskladen s domaćim i međunarodnim normama u domeni geoinformatike te NATO standardima. Sustav se uspostavlja s ciljem uporabe prostornih slojeva kao temeljem za prikaz situacijskih izvješća, planova križnih operacija, simulacija taktičkih i operativnih vježbi ili operativnih evidencija sredstava oružanih snaga.

Web/desktop aplikacije 2D/3D preglednici

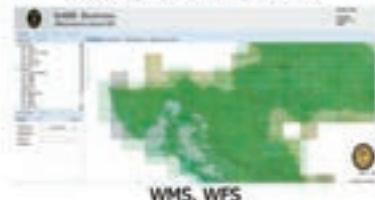

VoGIS DATA CENTAR

Centralna baza podataka i File server
Izrada vojnih karata 1:50k, 1:250k

VoGIS Geoportal (online naručivanje i administracija prostornih informacija)

Funkcionalan, učinkovit i siguran sustav

Podržane organizacijske politike, standardi i procedure

Kvaliteta, pouzdanost i stabilnost sustava

Skalabilnost, dostupnost i fleksibilnost sustava

Održivi razvoj sustava

Ažuriranje podataka i održavanje sustava

Integracija u borbene sustave (BMS)

Integracija u simulacijske sustave

Leon RIZMAUL, foto: HRT, serijal Hrvatski kraljevi

U posljednjoj, sedmoj epizodi serije Hrvatski kraljevi vratili su se nekoliko stotina godina unatrag, u vrijeme koje je prethodilo nastanku hrvatske države. Osim sadržaja epizode, u zaključnom nastavku podlistka pročitajte i kakav je dojam serijal ostavio na autora podlistka...

TKO SU HRVATI?

Seobe naroda protresle su poznati svjeti više od bilo kojeg društvenog, političkog i ratnog događaja do tada. Trajale su stoljećima, a upadi nomadskih plemena doprli su do najskrovitijih kutaka Europe. Neki su, poput Vizigota, stigli do Gibraltara, dok su se Vandali zaustavili tek u sjevernoj Africi. U tom razdoblju, prvim stoljećima srednjeg vijeka, nas zanimaju procesi u glomaznom i heterogenom Avarskom kaganatu. Bila je to državna tvorevina koja je poslužila kao inkubator za stvaranje budućih etničkih prostora pridošlih nomada s istoka.

Privlačni gradovi na obali

Na početku VII. stoljeća, točnije 626. godine, Bizantsko Carstvo našlo se na rubu propasti. Raznolika vojska predvo-

đena avarskim kaganom Bajanom opsjedala je Konstantinopol. Iako nisu uspjeli osvojiti dobro utvrđen grad na Bosporu, uspjeli su na dulje vrijeme prekinuti sve doticaje dotadašnjih istočnih provincija sa središnjom vlasti. Upravo u takvim okolnostima počinje proces formiranja jedne drugačije društvene zajednice na prostoru bivših rimskih provincija Panonije i Dalmacije. Romanski starosjedioci povukli su se u utvrđene gradove na obali, a što se dešavalo u golemom području od dalmatinskog zaleđa do rijeke Drave možemo samo nagađati. Tko su bili i kako i kada su Hrvati došli gotovo je nemoguće utvrditi. Postoje razne teorije, ali nijedna nema pouzданe i nepobitne dokaze. Avari nisu imali potrebu ni želju, a Bizant moć ujediniti

slabo povezana slavenska plemena. Takva težnje iz središta moći pojavljuju se tek pod franačkim utjecajem u IX. stoljeću i poslije. Pokrštavanje je također bilo dugotrajan proces. Dolazilo je u valovima i to uz potporu središnje državne vlasti. Iz toga se izvlači zaključak da su Hrvati, tj. hrvatski knezovi, znak križa prihvatali od Franaka. S druge strane, Rim i papinstvo nikada nisu odustali od želje za duhovnom vlašću nad dalmatinskim gradovima. Stoga su, čim se ludilo nomadskih navalnih stišalo, obnovili svoju vlast u mnogim dalmatinskim mjestima, posebno Splitu čiji je nadbiskup Ivan Ravenjanin vjerojatno najvažniji duhovno-politički subjekt u tristo godina bezvlađa na prelasku iz staroga u srednji vijek. O pokrštavanju ostalih slojeva

Pad sa zidina tijekom opsade Konstantinopola

hrvatskog srednjovjekovnog društva: Višeslavovoj krstionici te Ćirilu i Metodu već smo pisali, objašnjavajući Mislavovo i Trpimirovo vrijeme u IX. stoljeću.

Ocjena Hrvatskih kraljeva

Ako ste primijetili da vas serija Hrvatski kraljevi vizualno podsjeća na "Gospodara prstenova" ili "Gladijatora", to nije ništa loše, to je potpuno legitimno. Na to se ne smije gledati kao na krađu ili kopiranje nego odavanje priznanja i citiranje velikana svjetske kinematografije. Hrvatski kraljevi obiluju iznimno lijepim, prvi put na ovaj način prikazanim, rekonstrukcijama većine

Starohrvatski seljaci pripremaju obrok

kako i zašto se upotrebljavaju usporene snimke uči se na akademiji filmske režije. One su u filmskoj teoriji, slično kao i glazba, predviđene kao sredstvo

naglašavanja i emotivnog. Ovakvim usporavanjima vjetra u konjskoj grivi, ili kopita u brdskom potoku ispada da se svakih minuta do dvije nešto retorički bitno događa, što je, naravno, absurdno i nepotrebno.

Priče o običnim ljudima

Velik dio serije zauzimaju i priče iz svakodnevnog života običnih ljudi srednjega vijeka. U tu svrhu serija, uz priče o kraljevima i političkoj povijesti, prati i živote srednjovjekovnih hrvatskih seljaka iz dalmatinskog sela Radun. Preko njihovih dogodovština saznali smo mnogo o svakodnevnom životu srednjega vijeka. Sedam seljaka nose i tipična starohrvatska imena, pronađena u Supetarskom kartularu iz XI. stoljeća: Zula, Ljutiša, Žitimir, Tvrđan, Radovan, Vukota i Dobreša. I sve što se oko njih događa je zaista istinito i utemeljeno u spoznajama o europskom srednjem vijeku. U jednoj epizodi idu na hodčiće, u drugoj se žene, kad se jedan od njih ozlijedi mačem, naučimo kako se liječilo itd... Oni su svakako razbili monotonijsku suhoperne povijesne događajne pripovijesti, ali ponekad djeluju prilično nezgrapno, i to je dio u kojem najviše nedostaju profesionalni glumci koji razumiju mizanscenu i znaju se ponašati pred kamerom.

Što se stvarno događalo u hrvatskom srednjovjekovlju nećemo pouzdano znati dok ne svladamo putovanje kroz vrijeme. Dok to ne naučimo, morat ćemo se zadovoljiti vizijom Domagoja Burića i njegova tima s HTV-a. Stoga na ljestvici do deset, Hrvatski kraljevi zaslužuju čvrstu osmicu. ■

Prikaz srednjovjekovne seoske svadbe

objekata iz najranije hrvatske povijesti. Čuda novih tehnologija, računalno generirani ljudi, objekti, građevine, brodovi absolutno su fascinantni. Rekonstrukcije crkava, kraljevskih palača, kao i srednjovjekovnih gradova apsolutni su užitak za oči. Svi koji poznaju Split moraju gledati s užitkom na to kako je rekonstruirana palača. Vizualno me naročito oduševio morski dio, gdje flote izgledaju da ne mogu uvjerljivije, a dramaturški je prekrasno ispričana legenda o Zvonimirovu ubojstvu. Dobro je primijetiti da Burić nije pribjegao metodama uljepšavanja stvarnih događaja. Tu su sve kontroverzne situacije: brat ubija brata, usurpatori se penju na prijestolje, neki su vladari sposobni, a drugi jednostavno nisu.

Problema u serijalu ipak ima. Pretjerana upotreba *slow motiona* može biti kontraproduktivna. Tu možda izlazi na vidjelo filmska neškolovanost autora, jer

Tko je glumio?

Posljednja epizoda završava tamo gdje je prva epizoda započela - na početku IX. stoljeća, odnosno u vremenu prvih hrvatskih knezova. Krug je zatvoren i zahvaljujući ovom serijalu postali smo prvi naraštaj koja može vizualizirati prve hrvatske vladare narodne krvi. Zato za kraj našeg serijala u ovom podlistku izdvajamo imenom i prezimenom neke glumce, sve odreda kršne hrvatske kraljeve:

- 1) prvi poznati hrvatski knez Ljudevit Posavski - časnik Hrvatske vojske Tihomir Ajduković
- 2) knez Borna - student povijesti i arheologije Josip Tabak
- 3) knez Trpimir, rodonačelnik dinastije Trpimirovića - sinjski alkar Boško Vladović
- 4) knez Branimir - časnik u Hrvatskoj vojsci Mirko Penić
- 5) "najgori knez Hrvata" Domagoj - scenarist i redatelj serije Božidar Domagoj Burić
- 6) prvi hrvatski kralj Tomislav - novinar HRT-a Vjeran Mišurac
- 7) najmoćniji hrvatski kralj Zvonimir - profesionalni kaskader Aldo Tončić

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Dokumentirani zapisi o neistinama protiv Hrvatske tijekom Domovinskog rata (VII. dio)

U prvom dijelu ovoga serijala Hrvatskoga vojnika "Dokumentirani zapisi o neistinama protiv Hrvatske tijekom Domovinskog rata" spominje se da je hrvatski medijski prostor već duže vrijeđe "zagoden" dezinformacijama u svrhu kompromitiranja hrvatskoga vodstva i hrvatskih Oružanih snaga u Domovinskom ratu. Za to su "zaslužni" oni koji su u javnost pustili priloge s izjavama zapovjednika agresorske vojske (general Veljko Kadijević i Andrija Rašeta) te predstavili sadržaj "Optužnice" koju je pročitao ratni novinar, pisac i heroj Siniša Glavašević, bez da su spomenuli poznate činjenice i izjave neposrednih svjedočaka koje negiraju navode spomenutih generala i objašnjavaju okolnosti nastanjanja i čitanja spomenute "Optužnice". Jednako tako, u spomenutim prilozima optužen je tadašnji hrvatski vrh da je, u najmanju ruku, onemogućio deblokadu Vukovara te da zbog tadašnjeg hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana nije uspio proboci hrvatskih snaga preko Marinaca 13. listopada 1991., što nije točno.

Drži se da Siniša Glavašević nije autor spomenute "Optužnice", da je ona nastala u "Operi" (Odelenje za propagandni rat pri RV i PVO JNA u Beogradu) i dostavljena u ratni Radio Vukovar s nalogom da se pročita, kao jedan od pokušaja da se dodatno potaknu unutarhrvatske podjele kako bi se srušila središnja vlast u Zagrebu i osigurao ostanak Hrvatske u nekoj novoj Jugoslaviji, te da je ona među vukovarske branitelje došla posredovanjem suradničke mreže srpskih izvještajno-sigurnosnih službi čiji su se pripadnici nalazili među hrvatskim braniteljima na različitim položajima, mjestima, dužnostima i ulogama (na temelju djelovanja takvih osoba agresor je imao, na primjer, vrlo točne popise ranjenika u vukovarskoj bolnici s obzirom na postrojbe u kojima su djelovali; tu se ponajprije misli na ranjene pripadnike HOS-a koji su se u Vukovaru, prema mnogobrojnim

svjedočanstvima, vrlo uspješno i srčano borili). O informacijskom ratu protiv Hrvatske, s naglaskom na definiranje modela djelovanja u izradi i plasiranju dezinformacija/protuobavijesti, u svojoj doktorskoj radnji "Informacijske strategije i operacije u oblikovanju javnog znanja" piše Gordan Akrap. Zapažanja iznesena u njegovu radu, koja pokazuju da je riječ o rukopisu srpskih izvještajno-sigurnosnih službi, potvrđena su svjedočenjem samih pripadnika spomenutih službi. O primjerima neprijateljskoga informacijskog djelovanja na području Vukovara, odnosno o spomenutoj "Optužnici", govori se i u dokumentarnom filmu Višnje Starešine "Zaustavljeni glas".

S obzirom na sadržaj pročitane "Optužnice", posebice na navod da su "u Vukovar stigli nepobitni dokazi da Republika Hrvatska raspolaže ljudstvom i svim sredstvima potrebnim za proboj puta i obranu Vukovara, ali ista ne žele biti upotrijebljena, odnosno dostavljena zapovjedništvu Operativne grupe Vukovar-Vinkovci-Županja", treba primjetiti da su razgovori s vukovarskim braniteljima kao i novinara tadašnjeg Hrvatskog radija Vukovar, potvrdili činjenicu o potpunoj informacijskoj blokadi Vukovara. S tim u vezi dokazuje se da su negativnu percepciju vukovarskih branitelja i stanovnika o drugim dijelovima Hrvatske, ponajprije o državnoj vlasti i samom predsjedniku Tuđmanu, snažno poticale srpske protuobavijesti, ponajprije one isplanirane u skupini "Opera". Braniteljima i stanovništvu su srpski propagandisti, na žalost uspješno, nametnuli percepciju prema kojoj su "ostavljeni, prodani, izdani od Zagreba" kao i neke druge kojima se pokušalo slomiti moral branitelja i ubrzati pad Vukovara. Zbog toga ih ne treba kriviti ni optuživati jer je situacija u kojoj su se tada nalazili (fizička i informacijska blokada) vodila prema takvim razmišljanjima. Međutim, danas kad su nam pak dostupna mnoga svjedočenja, izjave,

dokumenti i druge informacije o Domovinskom ratu, teško je naći opravdanje za postojanje takvih stavova i njihovo objavljivanje bez popratnih objašnjenja.

Srpski propagandisti su u svrhu plasiranja proizvedenih protuobavijesti rabili sve dostupne komunikacijske kanale: medije iz Srbije, BiH, Hrvatske i inozemstva, pomoć suradničke mreže, ponajprije vojnih službi, koja se nalazila izvan područja izravnih vojnih djelovanja te pomoć suradničke mreže koju su imali na području izravnih ratnih djelovanja. Upravo je suradnička mreža na području izravnih ratnih djelovanja u Vukovaru imala nekoliko zaduženja:

- prikupljanje podataka izvještajno-sigurnosne naravi o snagama, namjerama, opremljenosti, moralu, brojnosti, odlučnosti branitelja;

- prikupljanje podataka koji se mogu iskoristiti za opravdavanje zločina koja su izveli i koje će tek izvesti nad braniteljima i stanovnicima Vukovara;

- distribuciju protuobavijesti među branitelje i stanovništvo.

Među primjerima srpske promidžbe su i letci koji su kao proizvod specijalnog rata iz skupine "Opera", prikazani na beogradskoj televiziji sredinom 1992.; jedan od njih je i letak pod nazivom "GRAĐANI SLAVONIJE":

Belosvetski ološ se uselio u vaše grade i sela i na mirne kućne pragove doneo vam strah, razaranje i smrt. Za šaku dolaru oni će vas držati kao živi štit i minirati vam rodne kuće jer vlastodršci u Zagrebu tvrde da je to najbolja propaganda za njihovu stvar.

Drevni Dubrovnik je prozreo istovetnu prljavu igru. Dubrovčani su digli svoj glas protesta, jer ne žele da budu žrtvovani zbog nečijih bolesnih političkih ambicija.

Podite dostojanstveno primerom Dubrovnika, jer vas u suprotnom čeka sudbina mesecima zaboravljenog od svog vrhovništva Hrvatske i na kraju razorenog Vukovara. ■

Naše brigade

Opet tuđe noge gaze kroz zlatna žitna polja

opet žele da nam uzmu naše duše i tijela

U zraku je miris smrti

svud okolo spaljena sela

U daljini zvuci tenkova i pjesma neprijatelja

A oni jedan do drugog su stali

svjesni da sloboda se ne poklanja

Ona krvlju se plaća

Još jučer jedan drugom stranci

a danas po oružju braća

I dok magla dolazi sa zapada

na istoku krvavo je sunce

Oni trpe stotine napada

njihovo oružje jedino je srce

Tamo gdje su oni domovina je sigurna

i njihova krv gdje pada

na tom mjestu sija sunce pobjede

i rađaju se naše brigade

Naše brigade nas vode do pobjede

i više nikad, nikad neće stati

Uime onih što život su dali

za slobodnu zemlju svetu

Uime svih naših grobova

što leže na nepoznatu mjestu

Naše brigade ne znaju za poraze

to su najbolji sinovi koje domovina ima

Oni ponosno stoje pod svetom zastavom

Budućnost pripada njima

Naše brigade još su na stražama

diljem zemlje krvlju natopljene

Da se зло više nikada ne ponovi

Naše brigade uvijek bit će spremne.

Valeri MIROŠNIČENKO

GOMBR

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Sarajevska cesta 7, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@moh.hr

BIBLIOTEKA

Slobodan Prosperov Novak
Boka kotorska - Od kampanela do kampanela
 AGM, Zagreb, 2011.

U ovom djelu autor grupira važna pomorska mjesta i gradove Boke kotorske, ali i šireg Crnogorskog primorja, pokazujući kako se taj istodobno zatvoreni i otvoreni povijesni prostor mijenjao zajedno s poviješću svijeta s kojim je bio u stalnom doticaju. Posebnu pozornost Novak posvećuje hrvatskom, odnosno katoličkom elementu Boke kotorske, čiji su moreplovci, knezovi, gospoda i sveci utkali Bokokotorski zaljev na raznolike karte svijeta. Stalno u igri između Venecije i Turaka, građani i vlasti Kotora znali su, slično kao i Dubrovčani, odrediti mjeru stvari prema kojoj su čuvali, izgradivali i osmišljavali prostor vlastita življenja. Prostor hrabrih moreplovaca i ratnika, svetaca, pisaca, ali i protuha ostavio je materijalna dobra onima koji danas nastanjuju to područje.

Putujući od mjesta do mjesta Novak stalno kao vertikalnu prostora prepoznaće i opisuje upravo zvonike koji svoj glas pronose podjednako poviješću i sadašnjošću.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Ćaća

- hrvatska drama
- režija: Dalibor Matanić
- produkcija: Kinorama
- uloge: Ivo Gregurević (Ćaća), Judita Franković (Vera), Iva Mihalilć (sestra)
- trajanje: 70 min

Vera je nagovorila svog dečka i sestru na putovanje u ličku zabit. Ondje živi njihov otac koji je davno napustio obitelj. Saznavši da je bolestan, ovo je Veri zadnja prilika za razgovor s ocem i čišćenje svog života od demona prošlosti. U kućici na proplanku, usred strašne bijele zime, počinju se otkrivati zatomljene mračne obiteljske tajne...

Najnoviji film Dalibora Matanića, niskobudžetni psihološki triler, a mogli bismo čak reći i horor osvojio je na Pulskom festivalu nekoliko važnih nagrada: Zlatnu arenu za kameru (Vanja Černjul), sporednu žensku ulogu (Iva Mihalilć) i režiju (Dalibor Matanić). S ocjenama stručnog žirija potpuno se slažem i svakako je riječ o jednom od tri najbolja domaća filma godine. Dodao bih još da druga glumica, Judita Franković nimalo ne zaostaje u izvedbi, a i Ivo Gregurević je genijalan kao i obično. Kao i u većini horora i ovdje se u trenutku ubojstva zakorači u iracionalno, ali to nam ne bi trebalo smetati, jer samo poveća uvjерljivu atmosferu nelagode. Ne možete se oteti dojmu da je riječ o stvarnim ljudima i životnim situacijama koje nas zgražaju sa stranicu crnih kronika. Ćaća je mali, nepretenciozni dragulj hrvatskog filma i poslije njega možemo potvrditi ono što otprije znamo: Dalibor Matanić najbolji je živući hrvatski redatelj. Iz Ćaće se vidi da se nije potrošio, da uživa u onom što radi, i da uz uhodanu producijsku potporu Kinorame od njega možemo očekivati još mnogo dobrih filmova.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

U MORH-ovoј Galeriji "Zvonimir" 8. prosinca u 19 sati otvorit će se izložba Ivana Mustača "Rudi - nebo nad Hrvatskom/ fra Ante Udovičić: Makete zrakoplova", koja se organizira u povodu 20. obljetnice osnutka HRZ-a i PZO-a.

Izložba prikazuje slike Ivana Mustača, čiji je glavni motiv Rudi Perešin i njegov prelet u Klagenfurt, uz kratku povijest hrvatskog zrakoplovstva, prikaz određenih situacija iz Domovinskog rata u kojima je zrakoplovstvo imalo važnu ulogu, dok je drugi dio izložbe posvećen maketama zrakoplova koje iz papira radi franjevac iz Splita, Ante Udovičić.

Izložba se može razgledati do 15. prosinca u radno vrijeme Galerije "Zvonimir" od ponedjeljka do petka od 10 do 18 sati. Ulaz slobodan.

VREMELPOV

4. prosinca 1941.
Ukraden crni ključ

Iako se Talijani u II. svjetskom ratu nisu iskazali borbenošću, u podzemnim su akcijama bili specijalisti: 4. prosinca 1941. njihovi su agenti iz američkoga veleposlanstva u Rimu ukrali "crni ključ", tajnu američku šifru, kojom su uspješno odgonetali sve poruke američkoga vojnog izaslanika iz Kaira u Washington. Bez obzira na to načelnik talijanskoga generalštaba Cavallero ljutito se obratio šefu svoje vojne sigurnosne službe: "U sjevernoj Africi Nijemci sve znaju o neprijatelju, a mi ništa!" Generalov se bijes ubrzo pretvorio u nelagodu. Obavještajci su dokazali da tajna izvješća o britanskim pokretima svakodnevno stižu na njegov stol, no samouvereni Cavallero uopće ih nije čitao. Revnosniji čitač bio je njemački general Rommel, opravdano nazivan pustinjskom lisicom, koji se vješto koristio špijunskim podacima. Na temelju tih informacija, koje Cavallero nije ni pogledao, Rommelov je Afrički korpus nanio Britancima seriju teških poraza, zauzeo Kirenaiku i Tobruk, a zatim prešao i egipatsku granicu. Ipak, najuspješnjim protubavještajcima dokazali su se britanski stručnjaci dešifriranjem "Enigme", super-tajnoga nacističkog criptografskog sustava! "Enigma" je bila elektromehanička naprava za šifriranje i dešifriranje strogo povjerljivih obavijesti, većinom planova vojnih akcija i manevara. Njome su se koristili svi rodovi njemačke vojske, a manje je poznato da su svoje inačice imali i Talijani i Japanci te Frankovi falangisti tijekom građanskog rata. Nijemci su do samoga kraja bili uvjereni da "Enigma" nije "provaljena" pa su i dalje pomoću te naprave otvoreno raspravljadi o svojim planovima i pokretima vojske. Zbog toga se mnogi vojni analitičari slažu da je britansko razbijanje "Enigme" skratilo rat barem za godinu dana.

2. prosinca 1930. - rođen Vlatko Pavletić

3. prosinca 1883. - Khuen Hedervary postao hrvatski ban

5. prosinca 1991. - opći napad na Osijek

7. prosinca 1965. - pomirenje između Vatikana i Carigrada

8. prosinca 1990. - obnovljen rad Matice hrvatske

8. prosinca 1991. - raspad SSSR-a

Leon RIZMAUL

Mladen KORADE

Prototip taktičke snajperske puške RT20

Taktički snajper RT20

(Ručni Top 20 mm) je ušao u serijsku proizvodnju potkraj 1996. godine, kao proizvod tvrtke SCAM iz Rijeke. Na njemu je primijenjeno iskustvo i uporabljeni su dijelovi s taktičkog snajpera MACS. Riječ je aluminijskom tijelu puške koje je za potrebe ugradnje na RT20 produženo, zbog bullpup konstrukcije. Tu je i iznimno djelotvorna plinska kočnica koja je uvećana inačica plinske kočnice sa snajperske puške MACS. Puška je konstruirana za ispaljivanje metka kalibra 20x110 HS mm, koji se rabi u PZ topu M-55 (Hispano-Suiza). Zbog toga je trebalo smanjiti

početnu brzinu projektila, što se postiglo bušenjem cijevi na nekoliko mesta, iza samog ležišta metka, a barutni plinovi se odvode pomoću ekstraktora koji obuhvaća cijev i usmjerava plinove iza puške. Konstrukcija je vrlo

Taktičko-tehnički podaci

Kalibr: 20x110 HS mm

Duljina: 1470 mm

Duljina cijevi: 990 mm

Visina: 280 mm

Masa praznog oružja: 29 kg

slična netrzajnom topu, ali u ovom slučaju pritisak plinova koji se kreće u suprotnom smjeru je neznatan. Učinak smanjenja trzaja je dobiven smanjenjem pritiska barutnih plinova koji izbacuju pro-

Snimio D. VLAHOVIĆ

jektil, a time je smanjena i početna brzina projektila. Svi vitalni dijelovi su izrađeni od visokokvalitetnog kovanog čelika, a iz sigurnosnih razloga debljina cijevi je predmenzionirana. Uz pušku iz serijske proizvodnje dostavljaju se pribor za nošenje (u ovom slučaju izvedena je improvizacija u obliku ručke od aluminija) i optički ciljnik Kahles s uvećanjem slike 10

puta, koji na prototipskom primjerku Vojnog muzeja nedostaje. Dalnjim razvojem, primjenom legura titana i smanjenjem debljine cijevi masa puške je smanjena na samo 17,4 kg. Ovaj opisani primjerak je rabljen tijekom završnih operacija Domovinskog rata te su iskustva stečena njegovom uporabom poslužila za razvoj i serijsku proizvodnju RT20.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2011.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.coastcomp.com/av/fltline2/avmovie.htm

Opet dugački URL, ali zrakoplovni entuzijasti bit će zadovoljni. Još ako je entuzijazam povezan s ljubavlju prema filmovima, bit će nam i zahvalni. Pretpostavljate, stranica www.coastcomp.com/av/fltline2/avmovie.htm sadrži popis igralih filmova povezanih s vojnim zrakoplovstvom. Za svaki film je dan naslov, godina proizvodnje i kratki sadržaj. Izbor je doista širok, a takav je i kriterij. Film, naprimjer, može sadržajem biti potpuno posvećen zrakoplovstvu (klasik Blue Max), ili ga se tek doticati, poput kultne Apokalipse danas. Pazite, popis je već prilično zastario, zaključen je još 1995. godine, no i dalje je aktualan. Nemojte nas koriti, razlog je jednostavan: odonda vlada prilična suša kad je riječ o kvalitetnim filmovima koji bi mogli dospjeti na popis. Jedan od takvih je Pad crnog jastreba, a i on nije baš sav u toj temi... Pearl Harbor s Benom Affleckom nećemo spominjati...

D. VLAHOVIĆ

web info

www.hrvatski-vojnik.hr